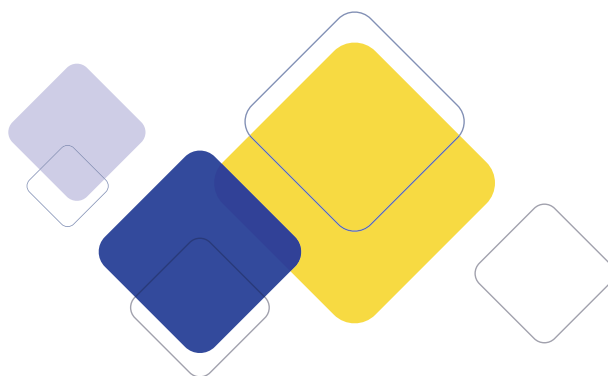
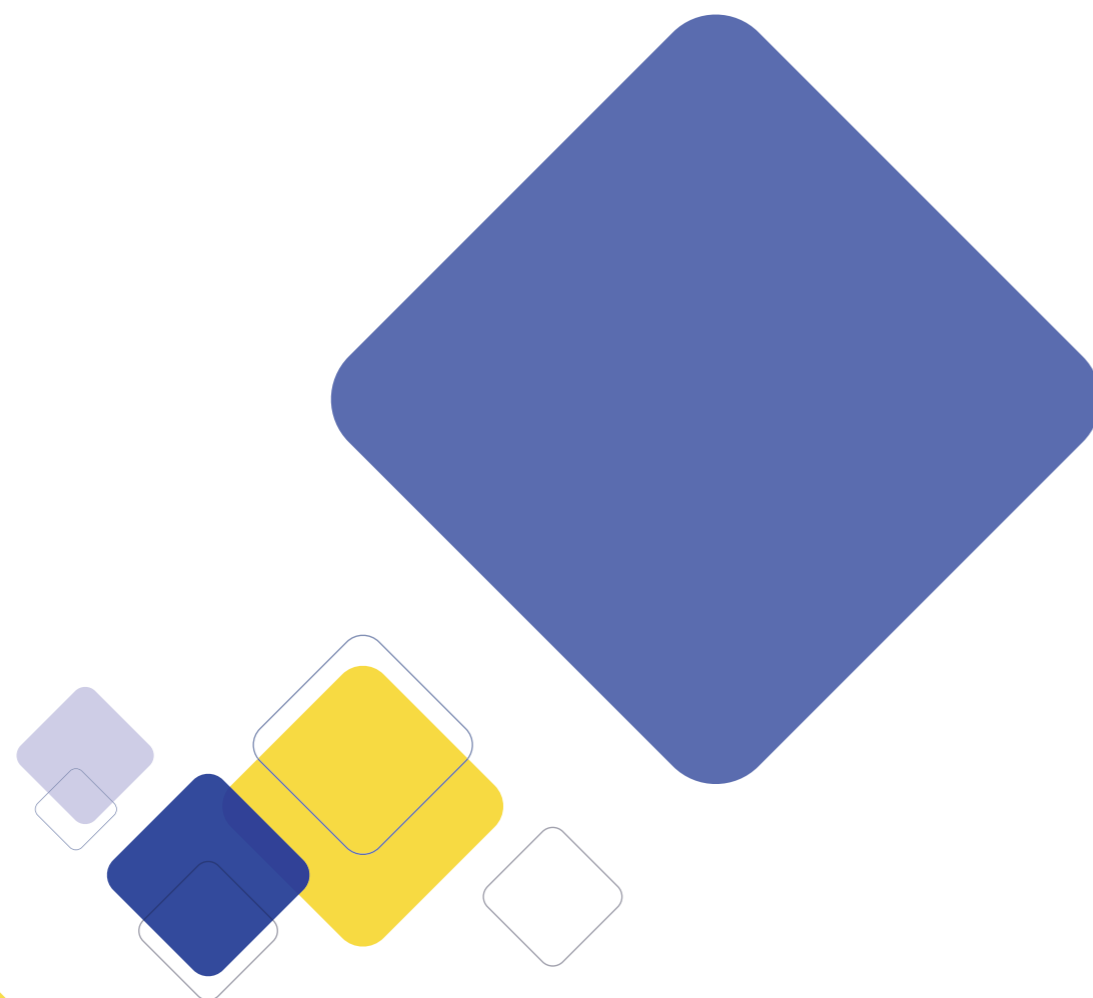

Доклад МЕСТНИ И НАЦИОНАЛНИ ПОЛИТИКИ НА МЛАДИТЕ ХОРА И РЕЗУЛТАТИТЕ ОТ ТЯХ В ПЕРИОДА 2014–2020 г. БЪЛГАРИЯ И СЪРБИЯ

Този доклад е създаден с финансовата подкрепа на Европейския съюз чрез Програма Interreg-IPA CBC Bulgaria-Serbia, CCI N 2014TC16I5CB007. Съдържанието на този доклад е отговорност единствено на Сдружение “Нов път” и по никакъв начин не отразява мнението на Европейския съюз или Управляващия орган на Програмата.

2021 година

СЪДЪРЖАНИЕ:

Част I. Доклад „Местни и национални политики на младите хора и резултатите от тях в периода 2014-2020 г. България и Сърбия“, обзор на ситуацията в Северозападен регион на планиране и област София, България.....	4
I. Увод.....	4
II. Методология	4
III. Анализ на резултатите от документалното проучване	5
1. Демографска перспектива – профил на младите хора в България.....	5
2. Национални стратегически документи за младежи и младежки политики	8
3. Младите хора и институциите на местно, регионално и национално ниво	10
4. Анализ на потребностите след проведените фокус групи в Северозападна България и област София	12
5. Заключение	14
Part II. Report “Local and national youth policies and their results 2014-2020 in Bulgaria and Serbia” – situation in North -West planning region, Bulgaria.....	18
I. Introduction.....	18
II. Methodology	18
III. Analysis of the results of the documentary survey	19
1. Demographic perspective – a profile of young people in Bulgaria	19
2. National strategic documents for youth and youth policies.....	22
3. Young people and institutions at local, regional and national level	24
4. Needs analysis after the focus groups in North West Bulgaria and Sofia district	26
5. Summary	27
Част III. Израда извештаја о „локалним и националним омладинским политикама и њиховим резултатима 2014-2020 у Бугарској и Србији“ о ситуацији у Јужној Србији	30
I. Položaj mladih u Vranju	30
II. Trgoviste	33
III. Bosilegrad	34
IV. Zaključak	35
Part IV. Report on “Local and national youth policies and their results 2014-2020 in Bulgaria and Serbia” about the situation in Southern Serbia.....	38
I. Vranje	39
II. Trgoviste	40
III. Bosilegrad	42
IV. Conclusion	43
Част V. Матрица на проблемите и теми за обучение (BG).....	46
Matrix of problems and topics for training (EN).....	48
Матрица проблема и теми за тренинг (SR).....	50

ЧАСТ I. РЕЗЮМЕ НА ДОКЛАД „МЕСТНИ И НАЦИОНАЛНИ ПОЛИТИКИ НА МЛАДИТЕ ХОРА И РЕЗУЛТАТИТЕ ОТ ТЯХ В ПЕРИОДА 2014-2020 г. БЪЛГАРИЯ И СЪРБИЯ“, ОБЗОР НА СИТУАЦИЯТА В СЕВЕРОЗАПАДЕН РЕГИОН НА ПЛАНИРАНЕ И ОБЛАСТ СОФИЯ, БЪЛГАРИЯ

I. УВОД

ОБЩИ ДАННИ ЗА ПРОЕКТА

Проект № CB007.2.22.053 „Мрежа за младежко лидерство“ се изпълнява от Сдружение „Нов път“ финансиран по Програма INTERREG Bulgaria Serbia 2014-2020, в партньорство с „Гласът на Враня“, Р Сърбия.

Основната цел на проекта е изграждането на мрежа за младежко лидерство между България и Сърбия чрез привличане на млади хора от двете страни, които да бъдат обучени в ключови умения, с които да могат да решават конкретни проблеми на местните общности.

Проектът стартира с проучване на причините за ниското гражданско участие на младежите между 18 и 29 г. и ще се опита да идентифицира начините на въздействие на младежките групи върху политиките в местната общност. В рамките на проекта ще бъдат избрани младежки лидери от местните общности, които ще бъдат обучени за подготовка и участие в кампании за решаване на конкретни проблеми в региона. Разглеждаме подобряването на знанията и уменията на младежите като ключов инструмент за овластяването им. Обучението ще събере заедно младежи без значение дали работят или не в публични институции на местно и национално ниво, или в частния сектор, или са ученици/студенти. Те ще работят съвместно за решаване на проблемите, които те самите са идентифицирали. Целта е участниците в проекта да пренесат придобитите знания и умения към други членове на общността си и да съдействат за позитивни промени в нея.

II. МЕТОДОЛОГИЯ

Целта на настоящия доклад е да бъдат проучени възможностите за въздействие на младите хора от Северозападна България и област София и от област Пчиня, Сърбия върху политиките в общността и да се дадат препоръки как успешно да си взаимодействат младежите с местната власт, ползвайки различни механизми за влияние.

По време на изготвянето на документа беше използвана следната комбинация от методи:

1) документално проучване – бяха анализирани приблизително 30 официални документа, изготвени и издадени от съответните власти в България и Сърбия, в т. ч. доклади и социологически данни от последните 10 години. Целта на изследването е да се очертаят основните проблеми, свързани с ниското равнище на гражданско участие на младите в процеса на вземане на решения и взаимодействието им с представители на местната власт за формиране на политики от двете страни на границата.

2) фокус групи - бяха проведени четири фокус-групи – Видин, Враца, Ботевград и Монтана и 3 в Босилеград, Враня и Трговище в Р Сърбия.

Във фокус групите бяха включени младежи, активни граждани от местните общности – формални и неформални лидери на общественото мнение, неправителствени организации, служители в публичната администрация, представители на местните власти, като целта беше проучването да отчете различните гледни точки.

Представители на всички заинтересовани страни, включени в групите, бяха подбрани на база обществената им активност, от една страна, а от друга страна – при спазване на баланс между публичния и неправителствения сектор, баланс между половете и възрастта.

3) анализ на резултатите от проучването и фокус-групите - анализът се опитва да открие причините за нежеланието и невъзможността на младежите да се включат активно при формулирането на политики и решаване на техните проблеми. Направена е оценка на възможностите на различните граждански инструменти за въздействие върху политиките за интеграция.

Обхват на анализа - основните целеви групи, за които се отнася анализът, са младите хора на възраст до 29 години в Северозападния регион в България и София област и от област Пчиня, Р Сърбия.

III. АНАЛИЗ НА РЕЗУЛТАТИТЕ ОТ ДОКУМЕНТАЛНОТО ПРОУЧВАНЕ

1. ДЕМОГРАФСКА ПЕРСПЕКТИВА – ПРОФИЛ НА МЛАДИТЕ ХОРА В БЪЛГАРИЯ

По данни на НСИ, към 31.12.2019 г. младите хора на възраст 15-29 г. в България са 1 005 227.

1.1. Инфографика: Разпределение по възраст и пол 1

- 15-19 г. – 312 977;
- 20-24 г. – 301 636;
- 25-29 г. – 390 614.

2019г.	Възраст	Общо	По пол	
			Мъже	Жени
	15-19г.	312 977	161 171	151 806
	20-24г.	301 636	155 212	146 424
	25-29г.	390 614	200 705	189 909

1.2. Инфографика: Разпределение по населено място 2

- В градовете: 753 896;
- В селата: 251 331.

2019г.	Възраст	Градове		По пол	
		Мъже	Жени	Мъже	Жени
	15-19г.	117 524	110 984	43 647	40 822
	20-24г.	116 167	111 427	39 045	34 997
	25-29г.	150 632	147 162	50 073	42 747

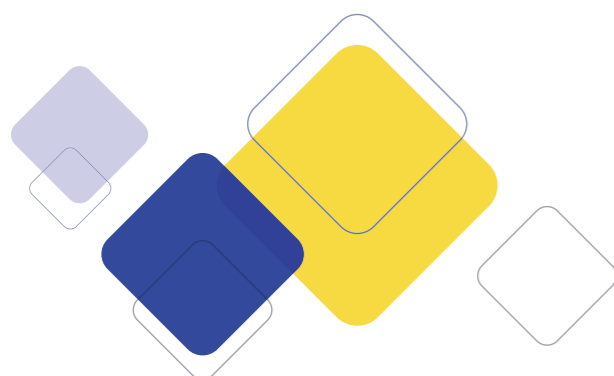
1.3. Инфографика: Прогноза за брой млади хора 2020-2030 г. (при хипотеза за конвергентност)

Възраст	2020г.	2025г.	2030г.
15-19г.	315 724	347 484	336 145
20-24г.	309 294	315 447	351 685
25-29г.	370 831	309 363	315 718

1.4. Инфографика

- 33% от младите хора на възраст 15-29 г. са ученици или студенти, които не работят; 43% работят на пълна заетост, а 4% работят на частична заетост.
- Делът на младите хора от 15-24 години, които не учат, не работят и не се обучават (NEETs) бележи тенденция на намаляване, но остава висок в сравнение със средните стойности за държавите от ЕС.

	2017 1-во тримесечие	2017 2-ро тримесечие	2017 3-то тримесечие	2017 4-то тримесечие	2018 1-во тримесечие	2018 2-ро тримесечие	2018 3-то тримесечие	2018 4-то тримесечие	2019 1-во тримесечие	2019 2-ро тримесечие
ЕС	10,9	10,9	10,9	10,7	10,7	10,4	10,3	10,2	10,2	10,2
България	16,5	16,0	14,7	14,2	15,4	15,1	15,2	14,5	13,7	13,5

1.5. Инфографика

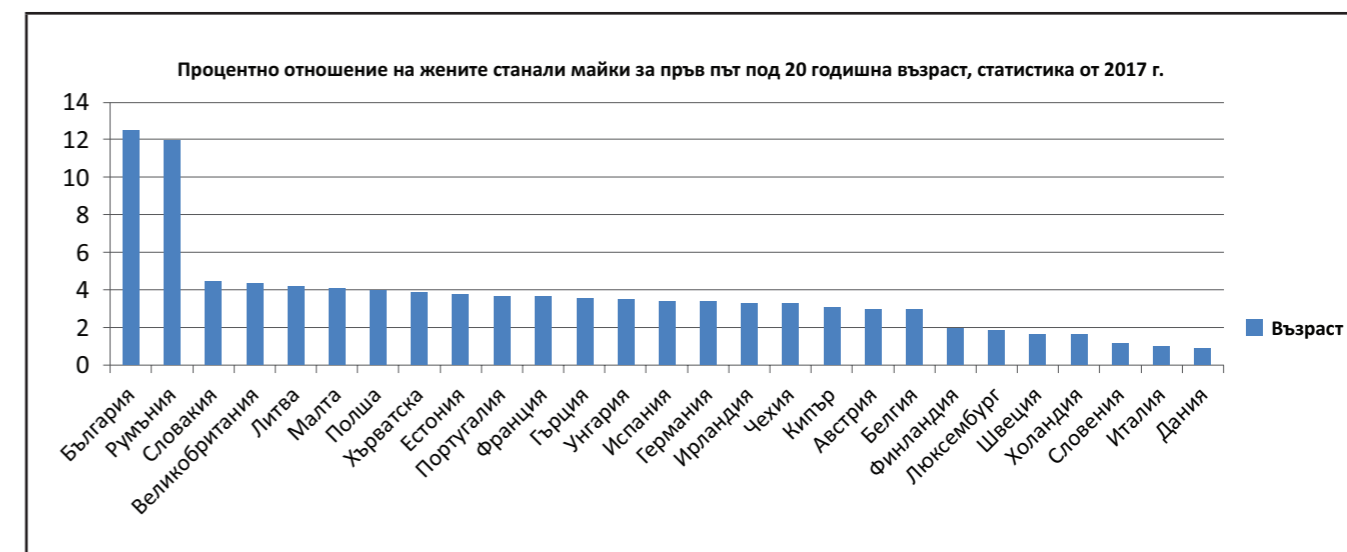
- 14% от младите хора в България живеят без брак;
- 19% от младите хора имат деца; в тази група малко над 1/3 са с едно дете, 29% - с 2 деца, а 8% с по три;

Българските младежи напускат дома на родителите си средно на 30 год., като мъжете живеят с родителите си до 32.1 години, а жените - до 27.6 год.

1.6. Инфографика:

- България е първа в ЕС по раждания от жени под 20-годишна възраст. Една от всеки 8 жени в България ражда за първи път под 20-годишна възраст.

1.7. Инфографика:

- 81% от младите хора се гордеят, че са граждани на България.
- Наблюдава се увеличение на дела на младите хора, които нямат намерение да емигрират. Данните от 2019 г. показват, че мнозинството от младежите (43%) биха останали да живеят на мястото, където живеят в момента. 27% посочват, че при първа възможност биха отишли да живеят в чужбина, 18% в друго населено място в страната.

Предпочитам да живея там, където живея в момента	43 %
При първа възможност бих отишъл да живея в чужбина	27 %
Бих отишъл да живея в друга населено място в България	18 %
Не знам, не мога да преценя	12%

- Мотивацията за емиграция е свързана с желание за по-добър живот, по-добро образование и по-висок жизнен стандарт и заплащане.
- Всеки втори на възраст 15 -17 г. смята, че България ще е по-добро място за живеене, 25% не очакват никаква промяна. 63% в тази възрастова група вярват, че животът им в бъдеще ще бъде по-добър, а 15% – много по-добър от този на техните родители.
- Младите българи остават с подчертано положително отношение към ЕС, като сред 18-29-годишните се регистрират най-позитивни нагласи към ЕС.

2. НАЦИОНАЛНИ СТРАТЕГИЧЕСКИ ДОКУМЕНТИ ЗА МЛАДЕЖИ И МЛАДЕЖКИ ПОЛИТИКИ

2.1. ЗАКОНЪТ ЗА МЛАДЕЖТА НА РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ (в сила от 02.04.2012 г.) е основният документ, върху който се основава младежката политика в страната. Той определя нейните параметри, фиксира институционалното устройство и дава основните дефиниции и концепции в областта на политиките за младежта.

Според закона основната цел на държавната политика за младежта е създаване на благоприятни условия за пълноценно личностно развитие на младежите и участието им в обществения и икономическия живот, както и приобщаването им в управлението на местно, областно и национално ниво чрез дейности, насърчаващи развитието на младежите в страната. Законът определя институциите, които са отговорни за провеждането на младежките политики. Приета е конкретна и прозрачна Национална стратегия за младежта, определен е ясен държавен орган за младежта: държавната политика за младежта се провежда от Министерския съвет чрез Министъра на младежта и спорта и в съответствие с Националната стратегия за младежта.

Министърът на младежта и спорта:

- координира дейността на централните и териториалните органи на изпълнителната власт в изпълнение на политиката за младежта;
- взаимодейства с младежките организации при осъществяване на държавната политика за младежта;
- ръководи, организира и координира програми и проекти в областта на младежта;
- насърчава младежкото доброволчество.

Дефинирана е целевата група:

В Допълнителни разпоредби на Закона за младежта е определено какво се разбира под „младеж“ - лице на възраст между 15 и 29 години.

2.2. НАЦИОНАЛНА СТРАТЕГИЯ ЗА МЛАДЕЖТА 2021-2030 Г. /ПРОЕКТ/

ВИЗИЯ

Автономни млади хора, с устойчиви морално-етични ценности и с добра образователна подготовка, професионални, социални и граждански умения, способни да вземат важни решения за себе си, общността и държавата и да поемат отговорността за тях чрез:

- Засилване ролята на младите хора в обществото;
- Поощряване на инициативи за ангажираност и участие;
- Свързване и партньорство за по-добър старт в живота;
- Очертаване на позитивна житейска перспектива и бъдеще.

Основните принципи, заложи при разработването на настоящата НСМ 2021-2030 г. се основават на разбирането, че политиката за младежта трябва да бъде:

- Политика, основаваща се на потребностите на младите хора;
- Политика, гарантираща равнопоставеност и приобщаване;
- Политика, насърчаваща гражданско участие и овластяване;
- Политика, съобразена с възрастови и регионални специфики;
- Политика, изпълнявана в сътрудничество;

Спазването и разбирането на важността на тези принципи е предпоставка за постигане на синергия в целите на различните секторни политики и реализиране на визията на НСМ 2021-2030г.

2.3. НАЦИОНАЛНА ПРОГРАМА ЗА МЛАДЕЖТА (2016-2020), е един от инструментите за изпълнение на приоритетите на националната политика за младите хора. Тя се базира на отчетените потребности на младежите в страната и е в синхрон с приоритетите на европейската политика за младежта. Програмата е в съответствие и изпълнява целите на Националната стратегия за младежта (2010-2020), приета от МС през октомври 2010 г.

ВИЗИЯ

Подобряване качеството на живот и реализация на младите хора чрез създаване и прилагане на устойчиви механизми за инвестиране в младежта като значим социален капитал, който допринася за пълноценното социално-икономическо развитие на България като страна членка на Европейския съюз.

СТРАТЕГИЧЕСКИ ЦЕЛИ

Стратегическите цели на Програмата са в подкрепа на изпълнението на следните стратегическите цели на Националната стратегия за младежта (2010-2020):

- Улесняване на достъпа до качествени услуги за специална подкрепа на пълноценното личностно и обществено развитие на младите хора в съответствие с потребностите и интересите им.
- Насърчаване на здравословния начин на живот сред младите хора.
- Развитие на доброволството сред младите хора като движеща сила за личностно развитие, мобилност, учене, конкурентоспособност, социално сближаване, солидарност между поколенията и формиране на гражданско самосъзнание.
- Създаване на привлекателна среда за развитие на младите хора в малките населени места и селските райони.

- Създаване на благоприятна, насърчаваща и подкрепяща среда за качествена професионална реализация на младите хора в България.

2.4. НАЦИОНАЛНАТА ПРОГРАМА ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕ НА МЛАДЕЖКИ ДЕЙНОСТИ (НПИМД) е създадена през 2017 г. в изпълнение на политиките за младежта, посочени в самата програма, чиято основна цел е „подобряване на качеството на живот на младите хора и на условията за успех на всеки от тях чрез устойчиви механизми за инвестиране в младежта като значим социален капитал и за мобилизиране на потенциала им в развитието и просперитета на страната ни“. Уточнява се също, че програмата е инструмент за „изграждане на социално отговорно поведение в съответствие с принципите на Закона за младежта, приоритетите на Националната стратегия (2010 - 2020) и европейската политика за младежта“. За целева група са посочени всички млади хора между 15 и 29 години, като се цели разширяване на знанията им и приобщаването им към ценностите на гражданското общество, наука, култура, изкуство, предприемачество, здравословен начин на живот, спорт и за предотвратяване на противообществените прояви на младите хора и рисковото им поведение. Гражданските организации са разпознати като възможни непреки участници в дейностите.

Акцент са проблемните теми за съвременното общество - рисковото поведение и различни форми на зависимост, като в реализираните дейности включването на спорта се приема като основен инструмент за превенция и насърчаване на здравословен и активен начин на живот сред младите хора. В основната цел на програмата фокусът е стеснен, като се уточнява, че програмата „е разработена в отговор на наблюдаваните негативни тенденции по отношение на различните форми на рисковото поведение на голям брой млади хора при различни форми на влияние и/или на зависимости, както и на идентифицирани потребности за ангажиране на вниманието и интересите им и насочването им към важни социални процеси в обществото“. Няма препратки към изследвания, анализи, доклади, където могат да се разпознаят подобни тенденции, както и идентифицирани потребности.

3. МЛАДИТЕ ХОРА И ИНСТИТУЦИИТЕ НА МЕСТНО, РЕГИОНАЛНО И НАЦИОНАЛНО НИВО

Законът за младежта и спорта възлага на областните управители и общинските администрации да изготвят свои общински и областни стратегии за младежта, годишни планове, както и отчети за тяхното изпълнение. Тези мерки пряко кореспондират с принципа за децентрализация на политиките за младежта, който е и основен механизъм в изпълнението на младежките политики на европейско равнище. Законът създава и възможности за сформирани на общински консултативни съвети, в които да се обсъждат общинските младежки планове преди приемането им, но практиката показва, че твърде незадоволителен дял от общините прилагат този механизъм.

Младежката политика се осъществява посредством съвместните усилия на множество държавни институции - представители на изпълнителната власт. Тяхната работа се взема предвид при изготвяне на годишните доклади за младежта, но механизмът за взаимодействие не работи добре и не отговаря на изискването Министерството на младежта и спорта да координира цялата държавна политика в областта на младежта. Така и проблемите, посочени в документите, засягащи младежката политика в страната, като младежка безработица, бедност, тревожно ниските нива на раждаемост и т.н. са отнесени към други институции. Тези институции, обаче, не работят в синхрон с Министерството на младежта и спорта, нито ММС има ясно изразени действия и предприети мерки по отношение на горните проблеми.

Областните управители осигуряват провеждането на държавната политиката за младежта

на територията на съответната област, като:

- работят в тясно сътрудничество с Министерството на младежта и спорта и с младежките организации, регистрирани на територията на съответната област, когато се разглеждат въпроси, свързани с младежката политика;
- анализират състоянието на младежта в областта и формулират приоритетите и специфичните цели и мерки за развитие на регионалната политика за младежта.

Областният управител изготвя областния план за младежта, като обобщава общинските планове за младежта. Областният план за младежта определя целите и приоритетите на регионалната политика за младежта в съответствие с Националната стратегия за младежта, с областната стратегия за развитие и с потребностите на младежите в региона. Областният план за младежта съдържа:

- анализ на предизвикателствата пред младежта в съответната област;
- приоритетите и специфичните цели за провеждане на регионалната политика за младежта и мерки за постигането им;
- описание на съвместни дейности, които допринасят за постигане целите на Националната стратегия за младежта;
- организация и координация на дейностите за постигане на целите;
- действия по наблюдение и оценка на областния план за младежта;
- реда и начина за осигуряване на информация и публичност на плана.

Ежегодно до 1 март областните управители предоставят утвърдените областни планове за младежта на министъра на младежта и спорта.

Кметовете на общини отговарят за провеждането на общинската политика за младежта в съответствие с държавната политика за младежта. Кметовете на общини работят в тясно сътрудничество с Министерството на младежта и спорта, с областните управители и с младежките организации, когато се разглеждат въпроси, свързани с политиката за младежта. Кметовете на общини анализират състоянието на младежта в общината и изготвят проект на общинския годишен план за младежта. Ежегодно до 31 януари кметовете на общини предоставят на областните управители общинския годишен план за младежта за текущата година и отчет за изпълнението на дейностите, насочени към младежите на територията на общината за предходната година. Кметовете на общини изпълняват общински планове и програми за младежта. При провеждане на общинската политика за младежта кметовете на общини могат да се подпомагат от общински консултативни съвети по въпросите за младежта, създадени с решение на общинския съвет.

Общинският план за младежта се приема от общинския съвет по предложение на кмета на общината след съгласуване с общинския консултативен съвет по въпросите за младежта, където такъв е създаден. Общинският план за младежта определя целите и приоритетите на общинската политика за младежта, както и финансовите ресурси за неговата реализация в съответствие с Националната стратегия за младежта. Общинският план за младежта съдържа:

- анализ на предизвикателствата пред младежта в съответната община;
- приоритетите и специфичните цели за провеждане на общинската политика за младежта и мерки за постигането им;
- описание на дейности, които допринасят за постигане на целите на Националната стратегия за младежта;
- организация и координация на дейностите за постигане на целите;

- действия по наблюдение, оценка и актуализация на общинския план за младежта;
- реда и начина за осигуряване на информация и публичност на плана.

4. АНАЛИЗ НА ПОТРЕБНОСТИТЕ СЛЕД ПРОВЕДЕНИТЕ ФОКУС ГРУПИ В СЕВЕРОЗАПАДНА БЪЛГАРИЯ И ОБЛАСТ СОФИЯ

Проведените 4 фокус групи в Северозападна България в градовете Видин, Враца, Монтана и Ботевград, област София. Участниците във всички фокус групи – 81 човека от Северозападния регион на планиране и София област изразиха своите мнения относно ролята на младежите в процеса на формиране на политики и участието им в кампании при решаване на проблем. Анализът от проведените анкети и разговори с лицата показва, че макар да не са обучавани в провеждането на кампании младежки инициативи, всички участници имат интерес към тях.

Образователното ниво на всички участници, без да е търсена такава извадка, е на хора с преобладаващо висше образование, семейни, заети лица в сферата на публичния и неправителствения сектор, като съотношението между младите хора и тези на средна възраст е в съотношение почти 50 на 50 %.

По отношение на познаването на местните общински дейности насочени към младежите около 75 % от всички участници в групите са отговорили, че не ги познават срещу 25%, които смятат, че са запознати с тях. Примерите, които всички групи посочват касаят дейности на държавни или общински институции на местно ниво, в които участват младежи от съответната община като БЧК Младежки център, Младежки дом, извънучилищни форми, спортни мероприятия, младежка медиация.

По отношение на вторият въпрос, а именно, кои теми са особено важни за младите хора в България, най-много участници - 59 лица са посочили, че качествено образование, което подготвя младите хора за конкуренцията на пазара на труда е най-важно, като на второ място поставят доброволчеството като средство за допълнително развиване на знания и компетентности (42 лица);

На въпроса „Кои от посочените примери за добри практики за включване и овластяване на младежите в обществените инициативи и форми на гражданско участие считате за най-ефективни“, почти равен брой участници посочват доброволческата дейност (53 лица) и работата с младежи в информационни и застъпнически кампании (50 лица), 31 младежи избират неформалните обучения и едва 2 лица подкрепят петициите, а 7 – протестните действия.

На въпроса **дали считат, че младежите и младежите организации участват активно при формирането и изпълнението на младежките политики в България на местно и национално ниво**, 62 човека са посочили като отговор не или не достатъчно и 18 участника смятат, че младежите в България са активни, което в процентно отношение е съответно 76% с отрицателен отговор към 24% дали положителен отговор.

На въпроса **какви трудности срещат младите хора в България днес** най-много участници са посочили основна трудност намирането на работа (58 лица), 39 лица посочват трудности при реализирането на предприемаческите си идеи, 32 човека посочват достъпа до финансиране от Европейски програми, 18 лица считат за трудно участието на младите хора в граждански инициативи, организирани от местната власт /общинска администрация/ и само 6 лица са посочили достъпа до обучение и образование.

По отношение на въпроса **кое от изброените по-долу възможности ще помогне в реализирането на идеите си, както за своето личностно развитие, така и ще допринесе за**

развитието на гражданското общество 48 лица избират сътрудничеството с други млади хора /съмишленици/, които имат сходни идеи за своето развитие и принос към обществото, 47 човека избират запознаването с добри практики, които да се ползват като примери, 39 човека посочват участието в семинари и обучения насочени за подобряване на личните компетенции, 29 лица посочват контактите с известни или успели личности;

На въпроса **в каква форма биха предпочели да се случват срещите с други млади хора или съмишленици**, 60 участници са предпочели присъствената форма, 35 лица избират изнесеното обучение/семинар на място различно от постоянното местоживееие и едва 9 участника предпочитат виртуалния семинар.

По отношение на въпроса **дали биха използвали Интернет платформа за обмен на идеи и за намиране на работа** почти всички във фокуса групата посочват положителен отговор (79 участника), само 2-ма считат, че директният контакт е важен.

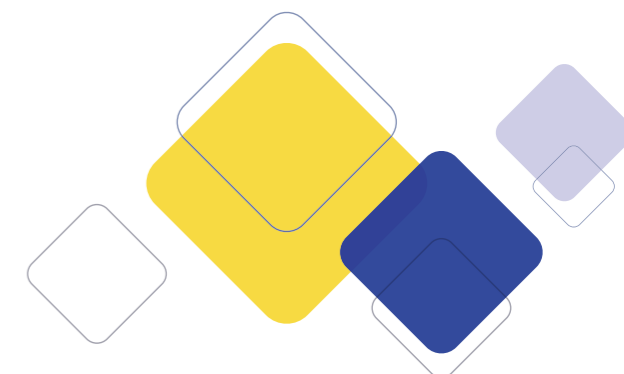
По отношение на **използването на Интернет платформа за търсене на работа** 18 лица посочват като отговор „да“, 2 –ма участника смятат, че срещата с работодателите лично е по-ползотворна.

Като най-важни знания и умения, които трябва да притежава даден човек, за да участва в местното управление или в процесите на вземане на решения на местно ниво, участниците изброяват най-често следните качества и компетентности:

- познаване на нормативната уредба и спецификата на общината, региона и да има идеи как да го промени;
- притежаване на лидерски умения, подходящо образование, активна позиция;
- активност и чуваемост от местната власт;
- да е отговорен, точен и изпълнителен;
- проактивна гражданска позиция.

На въпроса **какво би мотивирало младежите до 29 години да имат по-активна гражданска позиция**, участниците са дали следните предложения:

- добрият пример;
- младежите да бъдат по-активни, гласът им да бъде чул;
- да имат усещане за лична значимост;
- да има възможност за кариерно развитие, както и овластяване и зачитане на техните мнения и видими резултати от гражданската им активност;
- да имат по-добра реализация на пазара на труда и намиране на работа според тяхната квалификация а оттук и по-добро възнаграждение за работата, която вършат.

5. ЗАКЛЮЧЕНИЕ

1. Младите хора в България трудно намират работа, точно поради факта, че излизат от образователната система без практика. Едно от възможните решения е участието в стажантски програми. От тях се очаква да допълнят наученото в училище/ университета с практически знания, които да са в подкрепа на намирането на работа и да помогнат на учащите да се ориентират дали работата му харесва и има ли необходимите качества и умения да се занимава с нея в бъдеще. Младите хора обаче рядко се възползват от такъв тип програми – вероятно поради липса на информация, а и защото в малките населени места и тези със затихващи икономически функции такива програми няма.

2. Социалната среда – Върху нагласите и поведението на младите хора въздействат не само семейството и общността, но и спецификите на средата, в която се общува неформално и особеностите на начина на живот в съответното населено място. Проучванията идентифицират няколко ключови специфики на социалната среда и начина на живот, които често се превръщат в трудности пред младите хора за тяхната реализация:

- Ниският стандарт, който поставя бариери пред разширяването на мирогледа и контактите, както и пред продължаването на образованието и търсенето на работа.
- Ограничените възможности за смислено прекарване на свободното време в малките населени места.
- Спокойствието на малките или неразвитите (също и обезлюдените) населени места, което „успива“ младите и им налага ритъм на живот, който не ги стимулира да мислят, бързо да вземат решения и да преодоляват проблемите си.
- Съсредоточаването на бизнеса, образователните институции и перспективите в столицата и няколко по-големи градове в България, което ограничава възможностите на младите хора, живеещи другаде.
- По-високите изисквания пред кандидатите за работа в столицата и големите градове, заради сериозната конкуренция, водещи до обезкуражаване на младежите, мигрирали от селата и по-малките градове, когато не могат да отговорят на очакванията към тях. След няколко опита да намерят добре платена работа те стават икономически неактивни, но не се връщат към родните си места.

3. Липсата на мотивация е изключително важна бариера за реализацията на младите хора – това мнение споделят голяма част от заинтересованите страни. Проблемите с мотивацията водят до апатия, ограничаване на интересите и професионалните и житейските цели. Представителите на институциите смятат, че причините за липсата на мотивация са разнообразни: осъзната реакция на ограничените възможности за професионална реализация, разминаване между образователния ценз и изискванията на пазара на труда, ниско заплащане и нежелание за работа или обучение. Самите млади хора често посочват като основание да не работят и/или да не учат „искам да си почина/ сега завърших“ и „не ми се работи/ учи“. Известен процент от младите хора просто не знаят защо са в тази ситуация. Възможните причини за тези отговори са три.

Първата е, че нежеланието за работа и обучение произтича от финансовата обезпеченост и подкрепа от страна на родителите, които оставят младия човек да прави каквото и както намери за добре, без да го насърчават да се развива.

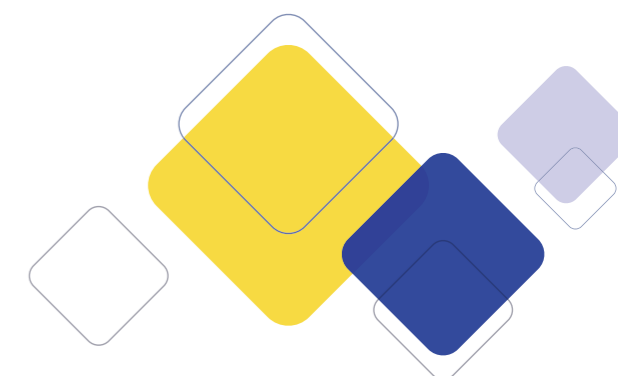
Втората възможна причина е, че зад отрицанието се крие оправдание за неблагоприятната ситуация, в която младият човек е изпаднал, и прикритие на усещането за неуспех по отношение на професионалната реализация. Така ситуацията се представя като личен избор, а не като липса на възможности и лошо стечение на обстоятелствата.

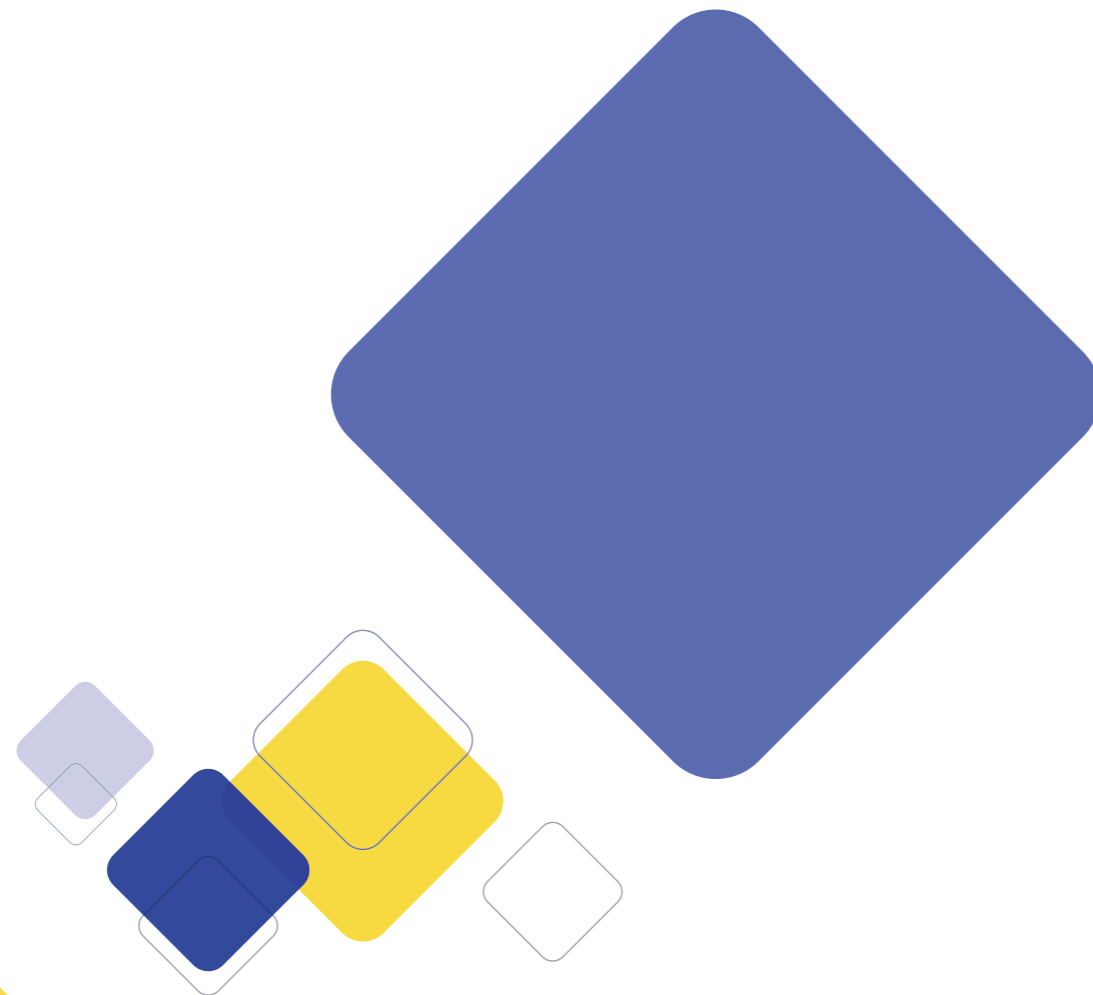
Третата възможна причина е липса на желание за работа или обучение в резултат на негативно влияние на семейната среда и обкръжението, когато примерите за подражание не стимулират към развитие, а напротив – дават идеи за други възможности.

4. Младите хора напълно осъзнават какво пречи за тяхното по-добро участие в гражданското общество, както и необходимостта от притежаване на знания и умения, за да могат да претендират да станат „говорители“ на младите хора. Необходимостта от обучения за придобиване на ораторски умения, презентирание и лидерство е напълно осъзната. В тази връзка участието им в проекта е добър начин за придобиване на липсващите компетентности и спечелване на увереност за защитаване на активната си гражданска позиция пред съответните институции.

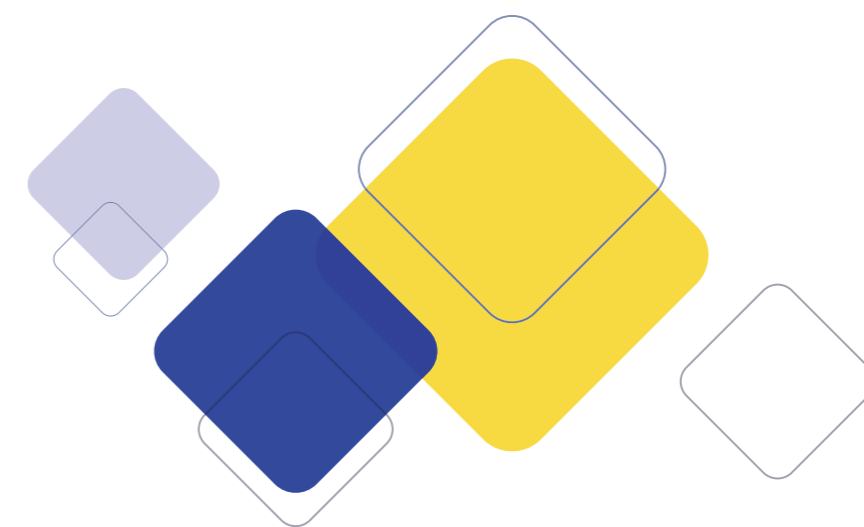
5. Участниците във фокус групите показват готовност да ползват интернет платформа, която да помага обмена на идеи от една страна и от друга да спомага в търсенето и намиране на възможности за работа. В тази връзка изработването на уеб портала по проекта е подходящ инструмент за задоволяване на тези потребности у младите хора и по-специално у представители на целевите групи в Северозападния регион и София област.

6. Предпочитаната форма на неформални обучения е присъствена или изнесено обучение извън постоянното местоживееене на участниците. Това показва, че младите хора имат потребност от реален, а не виртуален контакт помежду си за обмен на идеи и по-ефективно учене. Планираният в края на проекта лагер с участието на 20 младежи от България и 20 младежи от Сърбия с цел презентирание на нефинансовите им проекти в неформална среда ще отговори именно на тази необходимост от срещи между младите хора и ще спомогне за създаването на мрежа от лидери от двете страни на границата между България и Сърбия.

LOCAL AND NATIONAL YOUTH POLICIES AND THEIR RESULTS 2014-2020 IN BULGARIA AND SERBIA

PART II. REPORT OF “LOCAL AND NATIONAL YOUTH POLICIES AND THEIR RESULTS 2014-2020 IN BULGARIA AND SERBIA” – SITUATION IN NORTH-WEST PLANNING REGION, BULGARIA

I. INTRODUCTION

PROJECT SUMMARY

Project № CB007.2.22.053 „Youth Leadership Network“ is implemented by the Association „New Road“ funded by INTERREG Bulgaria Serbia 2014-2020, in partnership with the „Voice of Vranje“, Republic of Serbia.

The main goal of the project is to build a network for youth leadership between Bulgaria and Serbia by attracting young people from both countries to be trained in key skills with which they can solve specific problems of local communities.

The project starts with implementation of a study of the reasons for the low civic participation of young people between the ages of 18 and 29 and will try to identify the ways in which youth groups influence local community policies. The project will select youth leaders from local communities who will be trained to prepare for and participate in campaigns to address specific problems in the region. We see the improvement of young people’s knowledge and skills as a key tool for empowering them. The training will bring together young people, whether or not they work in public institutions at local and national level, or in the private sector, or are pupils / students. They will work together to solve problems that they themselves have identified. The aim for the project participants is to transfer the acquired knowledge and skills to other members of their community and to contribute to positive changes in it.

II. METHODOLOGY

The purpose of this report is to explore the opportunities for young people from North West Bulgaria and district of Sofia and district of Pcinja, Serbia to influence community policies and to recommend how young people can successfully interact with local authorities, using various mechanisms of influence.

The following combination of methods was used during the preparation of the document:

1) Documentary survey - approximately 30 official documents published and issued by the relevant authorities in Bulgaria and Serbia were analyzed, including reports and sociological data from the last 10 years. The aim of the study is to outline the main problems related to the low level of civic participation of young people in the decision-making process and their interaction with local government officials for policy-making on both sides of the border.

2) Focus groups conduction – four focus groups were held in Bulgaria – in the towns of Vidin, Vratsa, Botevgrad and Montana and 3 in Bosilegrad, Vranje and Trgovishte in the Republic of Serbia.

The focus groups included young people, active citizens from local communities - formal and informal opinion leaders, NGOs, public administration officials, representatives of local authorities, and the aim of the study was to take into account the different points of view.

Representatives of all stakeholders included in the groups were selected on the basis of their social activity, on the one hand, and on the other hand, in compliance with the balance between the public and non-governmental sector, the balance between gender and age.

3) analysis of the results of the survey and focus groups - the analysis tries to highlight the reasons for the reluctance and inability of young people to be actively involved in policy formulation and solving

their problems. The possibilities of the various civic instruments for influencing integration policies have been assessed.

Scope of the analysis - the main target groups to which the analysis refers are young people under the age of 29 in the North-West region of Bulgaria and Sofia region and from Pcinja district, Republic of Serbia.

III. ANALYSIS OF THE RESULTS OF THE DOCUMENTARY SURVEY

1. DEMOGRAPHIC PERSPECTIVE – A PROFILE OF YOUNG PEOPLE IN BULGARIA

According to the data from NSI, at the end of 31st Dec. 2019 young people in Bulgaria between the age of 15-29 are 1 005 227.

1.1. Infographics: Distribution according to age and gender

- 15-19 years – 312 977;
- 20-24 years – 301 636;
- 25-29 years – 390 614.

2019	Age	Total	Male/female	
			Men	Women
	15-19	312 977	161 171	151 806
	20-24	301 636	155 212	146 424
	25-29	390 614	200 705	189 909

1.2. Infographics: Distribution according to local place – town/villages

- In towns: 753 896;
- In villages: 251 331.

2019	Age	Towns		Male/female	
		Men	Women	Men	Women
	15-19	117 524	110 984	43 647	40 822
	20-24	116 167	111 427	39 045	34 997
	25-29	150 632	147 162	50 073	42 747

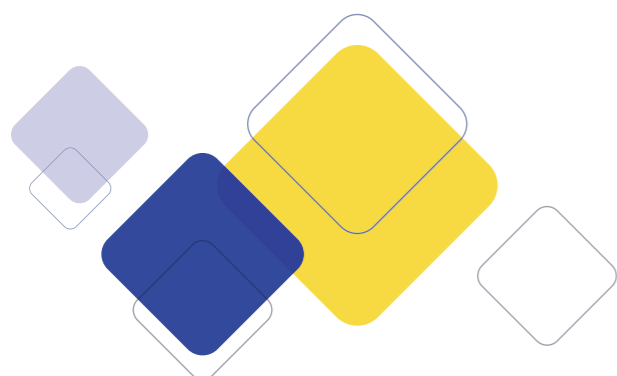
1.3. Infographics: Prognosis for the number of young people in the period 2020-2030 r. (Convergence hypothesis)

Age	2020	2025	2030
15-19 years	315 724	347 484	336 145
20-24 years	309 294	315 447	351 685
25-29 years	370 831	309 363	315 718

1.4. Infographics

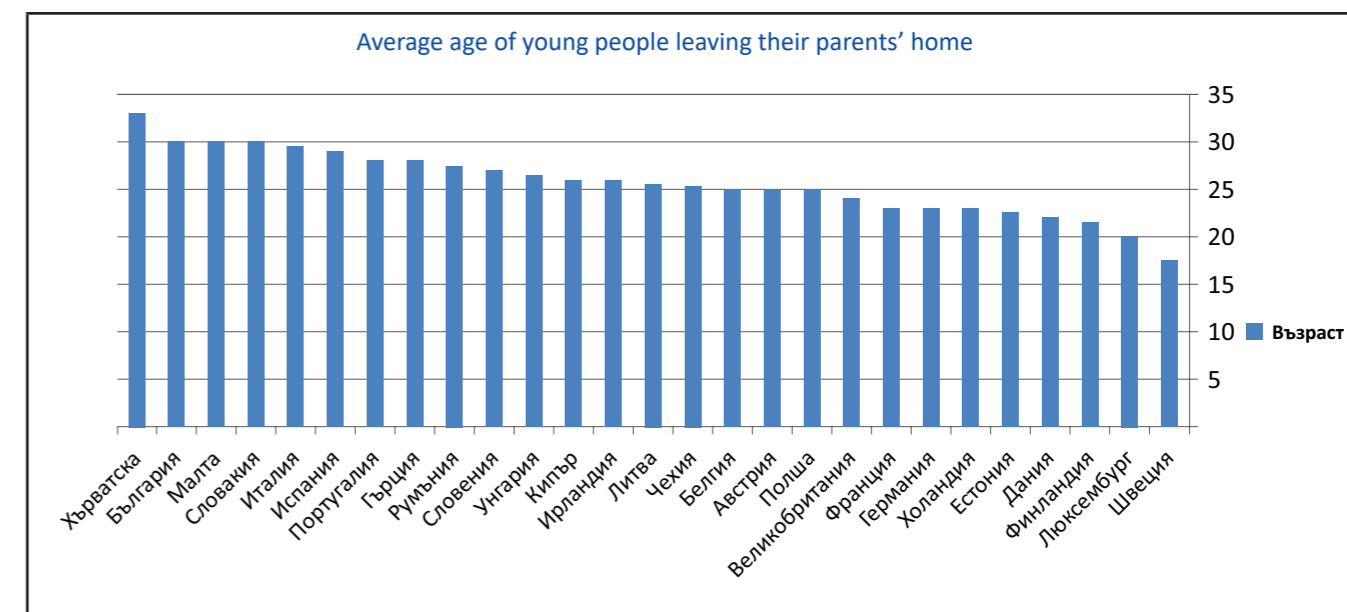
- 33% of young people aged 15-29 are pupils or students who do not work; 43% work at full-time employment and 4% work at part-time employment.
- The proportion of young people aged 15 to 24 who do not educate, are not employed nor they train (NEETs) show declining trends but remain high compared to EU averages.

	2017 1 st trimester	2017 2 nd trimester	2017 3 rd trimester	2017 4 th trimester	2018 1 st trimester	2018 2 nd trimester	2018 3 rd trimester	2018 4 th trimester	2019 1 st trimester	2019 2 nd trimester
EU	10,9	10,9	10,9	10,7	10,7	10,4	10,3	10,2	10,2	10,2
Bulgaria	16,5	16,0	14,7	14,2	15,4	15,1	15,2	14,5	13,7	13,5

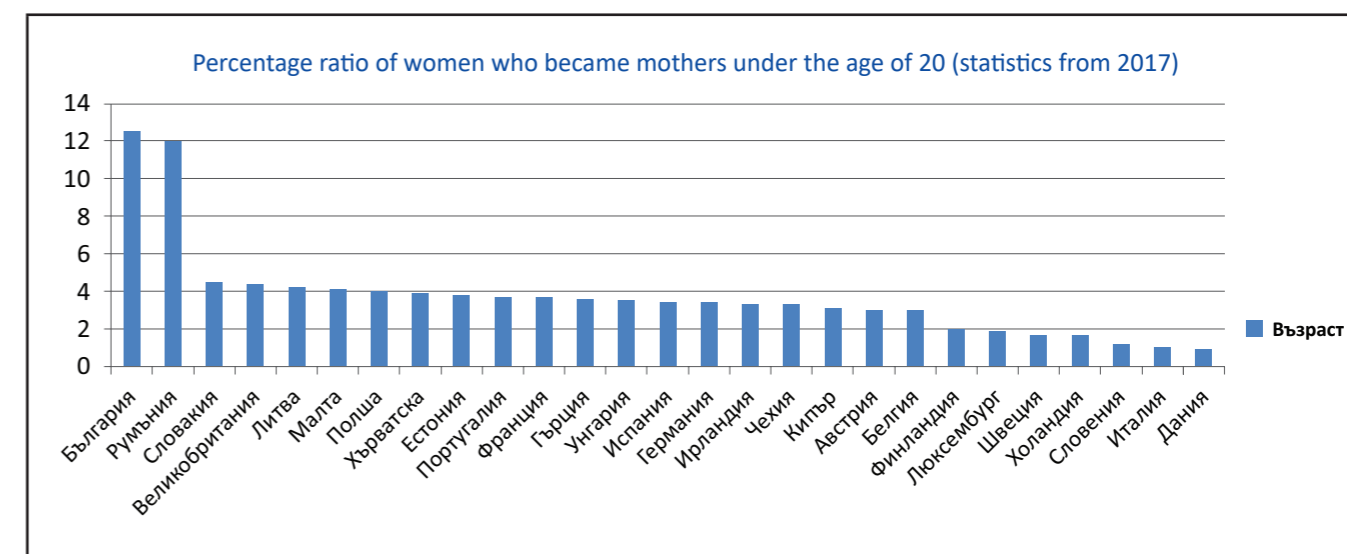
1.5. Infographics

- 4% of young people in Bulgaria live without marriage;
- 19% of young people have children; in this group a little over than 1/3 are with one child, 29% with 2 children, and 8% with three;
- Bulgarian young people leave their parents' home at the age of 30 on average, with men with their parents until the age of 32.1 and women until the age of 27.6.

1.6. Infographics:

- Bulgaria takes the first place in the EU of women giving birth under the age of 20. One woman from each 8 women in Bulgaria gives birth for the first time under the age of 20.

1.7. Infographics:

- 81% of young people are proud to be citizens of Bulgaria.
- There is an increase in the share of young people who do not intend to emigrate. Data from 2019 show that the majority of young people (43%) would stay to live where they currently live. 27% indicate that they would go to live abroad as soon as possible, 18% in another town in the country.

I prefer living at the place where I am living now	43 %
I would live abroad	27 %
I would move to another town/area in Bulgaria	18 %
I don't know, I cannot decide	12%

- The motivation for emigration is related to the desire for a better life, better education and a higher standard of living and payment.
- Every second person aged 15-17 thinks that Bulgaria will be a better place to live, 25% do not expect any change. 63% in this age group believe that their life will be better in the future, and 15% - much better than that of their parents.
- Young Bulgarians remain with exclusively positive attitude towards the EU, with the most positive attitudes towards the EU has been spread amongst young people at the age of 18-29.

2. NATIONAL STRATEGIC DOCUMENTS FOR YOUTH AND YOUTH POLICIES

2.1. THE YOUTH ACT OF THE REPUBLIC OF BULGARIA (in force since 2nd April 2012) is the main document on which the youth policy in the country is based. It defines its parameters, fixes the institutional structure and gives the basic definitions and concepts in the field of youth policies.

According to the law, the main goal of the state policy for the youth is to create favorable conditions for a complete personal development of the young people and their participation in the social and economic life, as well as their inclusion in the management of local, regional and national level through activities promoting the development of young people in the country. The law defines the institutions responsible for conducting youth policies. A concrete and transparent National Strategy for Youth has been adopted, a clear state body for youth has been determined: the state youth policy is conducted by the Council of Ministers through the Minister of Youth and Sports and in accordance with the National Youth Strategy.

The Minister of Youth and Sports:

- coordinates the activity of the central and territorial bodies of the executive power in implementation of the youth policy;
- interacts with youth organizations in the implementation of the state youth policy;
- manages, organizes and coordinates programs and projects in the field of youth;
- encourages youth volunteering.

The target group is defined:

Additional provisions of the Youth Act define what is meant by "youth" - a person between the ages of 15 and 29

2.2. NATIONAL YOUTH STRATEGY /NYS/ 2021-2030 /PROJECT/

VISION

Autonomous young people, with sustainable moral and ethical values and good educational training, professional, social and civic skills, able to make important decisions for themselves, the community and the state and to take responsibility for them through:

- Strengthening the role of young people in society;
- Encouraging engagement and participation initiatives;
- Connecting and partnering for a better start in life;
- Outlining a positive life perspective and future.

The basic principles set in the development of the current NYS 2021-2030 are based on the understanding that youth policy should be:

- Policy based on the needs of young people;
- Policy guaranteeing equality and inclusion;
- Policy promoting civic participation and empowerment;
- Policy tailored to age and regional specifics;
- Policy implemented in cooperation;

Observance and understanding of the importance of these principles is a prerequisite for achieving synergy in the objectives of the various sectoral policies and realization of the vision of the NYS 2021-2030.

2.3. NATIONAL YOUTH PROGRAM /NYP/ (2016-2020) is one of the tools for implementing the priorities of the national youth policy. It is based on the reported needs of young people in the country and is in line with the priorities of European youth policy. The program is in line with and meets the objectives of the National Youth Strategy (2010-2020), adopted by the Council of Ministers in October 2010.

VISION

Improving the quality of life and realization of young people by creating and implementing sustainable mechanisms for investing in youth as a significant social capital, which contributes to the full socio-economic development of Bulgaria as a member of the European Union.

STRATEGIC OBJECTIVES

The strategic objectives of the Program are to support the implementation of the following strategic objectives of the National Youth Strategy (2010-2020):

- Facilitating access to quality services for special support of the full personal and social development of young people in accordance with their needs and interests.
- Promoting a healthy lifestyle among young people.
- Development of volunteering among young people as a driving force for personal development, mobility, learning, competitiveness, social cohesion, solidarity between generations and the formation of civic awareness.

- Creating an attractive environment for the development of young people in small towns and rural areas.
- Creating a favorable, encouraging and supportive environment for quality professional realization of young people in Bulgaria.

2.4. THE NATIONAL PROGRAM FOR THE IMPLEMENTATION OF YOUTH ACTIVITIES (NPIYA) was established in 2017.

It was set in implementation of the youth policies set out in the program itself, the main purpose of which is “to improve the quality of life of young people and the conditions for the success of each of them through sustainable mechanisms for investing in youth as a significant social capital and for mobilizing their potential in the development and prosperity of our country. “It is also specified that the program is a tool for” building socially responsible behavior in accordance with the principles of the Youth Act, the priorities of the National Strategy (2010-2020) and the European Youth Policy “.

The target group is all young people between the ages of 15 and 29, with the aim of expanding their knowledge and integrating them into the values of civil society, science, culture, art, entrepreneurship, healthy living, sports and the prevention of anti-social behavior of young people and their risky behavior. Civil society organizations have been identified as possible indirect participants in the activities.

Emphasis is placed on the problematic topics of modern society - risky behavior and various forms of addiction, and in the implemented activities the inclusion of sports is accepted as a major tool for prevention and promotion of healthy and active lifestyles among young people. The main goal of the program is narrowed, specifying that the program “was developed in response to the observed negative trends in the various forms of risky behavior of a large number of young people with different forms of influence and / or dependence, as well as identified needs for engaging their attention and interests and directing them to important social processes in society “. There are no references to research, analysis, reports where such trends can be identified, as well as identified needs.

3. YOUNG PEOPLE AND INSTITUTIONS AT LOCAL, REGIONAL AND NATIONAL LEVEL

The Youth Act assigns district governors and municipal administrations to prepare their own municipal and district youth strategies, annual plans, and reports on their implementation.

These measures directly correspond to the principle of decentralization of youth policies, which is also a key mechanism in the implementation of youth policies at European level. The law also creates opportunities for the formation of municipal consultative councils in which to discuss municipal youth plans before their adoption, but practice shows that a very unsatisfactory share of municipalities apply this mechanism.

Youth policy is implemented through the joint efforts of many state institutions - representatives of the executive branch. Their work is taken into account in the preparation of the annual youth reports, but the interaction mechanism does not work well and does not meet the requirement of the Ministry of Youth and Sports to coordinate the entire state policy in the field of youth. Thus, the problems mentioned in the documents concerning the youth policy in the country, such as youth unemployment, poverty, anxiously low birth rates, etc. are referred to other institutions.

However, these institutions do not work in sync with the Ministry of Youth and Sports, nor does the Ministry itself undertakes clear actions and measures regarding the above issues.

The district governors ensure the implementation of the state policy for the youth on the territory of the respective district, as:

- work in close cooperation with the Ministry of Youth and Sports and with the youth organiza-

- tions registered on the territory of the respective district, when considering issues related to youth policy;
- analyze the state of the youth in the district and formulate the priorities and the specific goals and measures for the development of the regional youth policy.
- The district governor prepares the district youth plan, summarizing the municipal youth plans. The regional youth plan defines the goals and priorities of the regional youth policy in accordance with the National Youth Strategy, the regional development strategy and the needs of the young people in the region.

THE DISTRICT YOUTH PLANS contain:

- analysis of the challenges facing the youth in the respective field;
- the priorities and specific objectives for the implementation of the regional youth policy and measures for their achievement;
- description of joint activities that contribute to achieving the objectives of the National Youth Strategy;
- organization and coordination of activities to achieve the goals;
- actions for monitoring and evaluation of the regional plan for youth;
- the procedure for providing information and publicity of the plan.

By March 1 of each year, the district governors submit the approved district youth plans to the Minister of Youth and Sports.

The mayors of the municipalities are responsible for the implementation of the municipal youth policy in accordance with the state youth policy. Mayors work closely with the Ministry of Youth and Sports, district governors and youth organizations when dealing with youth policy issues. The mayors of the municipalities analyze the condition of the youth at the municipality level and prepare a draft of the municipal annual plan for the youth.

Every year by January 31, the mayors of municipalities submit to the district governors the Municipal Annual Youth Plan for the current year and a report on the implementation of activities aimed at young people in the municipality for the previous year. The mayors of municipalities implement municipal plans and programs for the youth. In conducting the municipal youth policy, the mayors of municipalities may be assisted by municipal advisory councils on youth issues, established by a decision of the municipal council.

The **MUNICIPAL YOUTH PLAN** is adopted by the municipal council on the proposal of the mayor of the municipality after coordination with the municipal advisory council on youth issues, where such has been established. The Municipal Youth Plan determines the goals and priorities of the municipal youth policy, as well as the financial resources for its implementation in accordance with the National Youth Strategy. The municipal youth plan contains:

- analysis of the challenges for the youth in the respective municipality;
- the priorities and specific goals for the implementation of the municipal youth policy and measures for their achievement;
- description of activities that contribute to achieving the objectives of the National Youth Strategy;
- organization and coordination of activities to achieve the goals;
- actions for monitoring, evaluation and updating of the municipal youth plan;
- the procedure for providing information and publicity of the plan.

4. NEEDS ANALYSIS AFTER THE FOCUS GROUPS IN NORTH WEST BULGARIA AND SOFIA DISTRICT

There were 4 focus groups conducted in Northwestern Bulgaria in the cities of Vidin, Vratsa Montana and Botevgrad, Sofia region. Participants in all focus groups - 81 people from the North-West Planning Region and Sofia District - expressed their views on the role of young people in the policy-making process and their participation in problem-solving campaigns. The analysis of the conducted surveys and interviews with the individuals shows that although youth initiatives are not trained in conducting campaigns, all participants have an interest in them.

The educational level of all participants, without deliberately searching such a sample, is of people with predominant higher education, married, employees in the public and non-governmental sector, and the ratio between young people and middle-aged people is almost 50 to 50 %.

Regarding the question whether young people are familiar with local municipal activities, about 75% of all participants in the groups answered that they do not know them against 25% who think they are familiar with them.

The examples given by all groups concern the activities of state or municipal institutions at the local level, in which young people from the respective municipality participate, such as the Bulgarian Red Cross Youth Center, Town;s Youth HOUSES, out of school activities, sports events, youth mediation.

Regarding the second question, namely which topics are especially important for young people in Bulgaria, most participants - 59 people indicated that quality education that prepares young people for competition in the labor market is the most important, as in the second place they place volunteering as a means for further development of knowledge and competencies (42 people);

To the question **“Which of the mentioned examples of good practices for inclusion and empowerment of young people in public initiatives and forms of civic participation do you consider the most effective”**, almost equal number of participants indicate volunteering (53 people) and working with young people in information and advocacy campaigns (50 people), 31 young people choose non-formal training and only 2 people support the petitions and 7 - the protests.

When asked whether **they believe that young people and youth organizations are actively involved in the formation and implementation of youth policies in Bulgaria at local and national level**, 62 people said no or not enough and 18 participants believe that young people in Bulgaria are active, which in percentage terms it is 76% with a negative answer and 24% with a positive answer.

When asked what difficulties young people face in Bulgaria today, most participants indicated the main difficulty in finding a job (58 people), 39 people indicate difficulties in implementing their entrepreneurial ideas, 32 people indicate access to funding from European programs, 18 people believe for the difficult participation of young people in civic initiatives organized by the local government / municipal administration / and only 6 people indicated access to training and education.

Regarding the question **“ Which of the following opportunities will help in the realization of their ideas, both for their personal development and will contribute to the development of civil society”**, 48 people choose to cooperate with other young people / equally hinking people / who have similar ideas. for their development and contribution to society/, 47 people choose to learn about good practices to use them as examples, 39 people indicate participation in seminars and trainings aimed at improving personal competencies, 29 people indicate contacts with celebrities or successful people;

When asked in what form they would prefer the meetings with other young people or co-minded people to be held, 60 participants preferred the face-to-face form, 35 people choose the outsourced training / seminar at a place other than permanent residence and only 9 participants prefer the virtual seminar.

Regarding the question whether they would use the Internet platform to exchange ideas and

find a job, almost everyone in the focus group gave a positive answer (79 participants), only 2 believe that direct contact is important.

Regarding the use of the Internet platform for job search, 79 people answered “yes”, 2 participants thought that the meeting with the employers was personally more beneficial.

As the most important knowledge and skills that a person must possess in order to participate in local government or decision-making processes at the local level, participants most often list the following qualities and competencies:

- knowledge of the regulations and the specifics of the municipality, the region and to have ideas how to change it;
- possession of leadership skills, appropriate education, active position;
- activity and audibility from the local government;
- be responsible, accurate and executive;
- proactive citizenship.

When asked what would motivate young people under 29 to have a more active citizenship, the participants made the following suggestions:

- the examples of best practices;
- young people to be more active, their voice to be heard;
- have a sense of personal significance;
- to have an opportunity for career development, as well as empowerment and respect for their opinions and visible results from their civic activity;
- to have a better realization on the labor market and to find a job according to their qualification and hence a better remuneration for the work they do.

5. SUMMARY

1. Young people in Bulgaria think that it is difficult to find a job, precisely due to the fact that they leave the education system without practical experience. One of the possible solutions is to participate in internship programs. They are expected to supplement what they have learned at school / university with practical knowledge to support finding a job and to help the learner find out if he likes the job and if he has the necessary qualities and skills to do it in the future. However, young people rarely benefit from this type of program - probably due to lack of information, but also because there are no such programs in small settlements and those with declining economic functions.

2. The social environment - The attitudes and behavior of young people are influenced not only by the family and the community, but also by the specifics of the environment in which they communicate informally and the peculiarities of the way of life in the respective settlement. The studies identify several key specifics of the social environment and lifestyle, which often turn into difficulties for young people to realize them:

- The low standard, which poses barriers to the expansion of worldviews and contacts, as well as to the continuation of education and job search.
- Limited opportunities for meaningful leisure time in small settlements.
- The tranquility of small or underdeveloped (also depopulated) settlements, which “sleeps” young people and imposes on them a rhythm of life that does not stimulate them to think, make quick decisions and overcome their problems.
- The concentration of business, educational institutions and prospects in the capital and several larger cities in Bulgaria, which limits the opportunities of young people living elsewhere;

- Higher requirements for job seekers in the capital and large cities, due to severe competition, discouraging young people who have migrated from villages and smaller cities when they cannot meet their expectations. After several attempts to find a well-paid job, they became economically inactive, but did not return to their native places.

3. Lack of motivation is an extremely important barrier to the realization of young people - this opinion is shared by many stakeholders. Problems with motivation lead to apathy, limitation of interests and professional and life goals. The representatives of the institutions believe that the reasons for the lack of motivation are various: a conscious reaction to the limited opportunities for professional realization, a discrepancy between the educational qualifications and the requirements of the labor market, low pay and reluctance to work or study. Young people themselves often point out as reasons for not working and / or studying "I want to rest / now I have finished" and "I don't feel like working / studying". A certain percentage of young people simply do not know why they are in this situation. There are three possible reasons for these answers.

The first is that the reluctance to work and study stems from the financial security and support of the parents, who leave the young person to do whatever he or she sees fit without encouraging him or her to develop.

The second possible reason is that behind the denial lies an excuse for the unfavorable situation in which the young person has found himself and a cover for the feeling of failure in terms of professional realization. Thus, the situation is presented as a personal choice, not as a lack of opportunities and a bad coincidence.

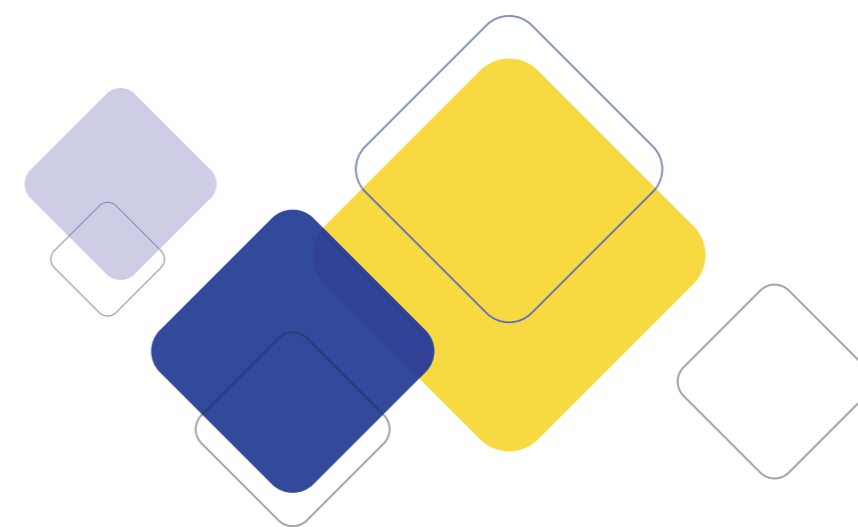
The third possible reason is a lack of desire to work or study as a result of the negative influence of the family environment and the environment, when role models do not stimulate development, but on the contrary - give ideas for other opportunities.

4. Young people are fully aware of what hinders their better participation in civil society, as well as the need to have the knowledge and skills to be able to claim to be 'speakers' of young people. The need for training in public speaking, presentation and leadership is fully recognized. In this regard, their participation in the project is a good way to acquire the missing competencies and gain confidence to defend their active citizenship before the relevant institutions.

5. The participants in the focus groups show readiness to use an internet platform that helps to exchange ideas on the one hand and on the other hand to help in finding and finding job opportunities. In this regard, the development of the web portal of the project is an appropriate tool to meet these needs of young people and in particular the representatives of the target groups in the North-West region and Sofia region.

6. The preferred form of non-formal training is face-to-face or outsourced training outside the permanent residence of the participants. This shows that young people need real, not virtual, contact with each other to exchange ideas and learn more effectively. The camp planned at the end of the project with the participation of 20 young people from Bulgaria and 20 young people from Serbia in order to present their non-financial projects in an informal environment will respond to this need for meetings between young people and help create a network of leaders from both countries on the border between Bulgaria and Serbia.

LOKALNE I NACIONALNE OMLADINSKE POLITIKE I NJIHOVI REZULTATI 2014-2020 U BUGARSKOJ I SRBIJE

ЧАСТ III. ИЗРАДА ИЗВЕШТАЈА О „ЛОКАЛНИМ И НАЦИОНАЛНИМ ОМЛАДИНСКИМ ПОЛИТИКАМА И ЊИХОВИМ РЕЗУЛТАТИМА 2014-2020 У БУГАРСКОЈ И СРБИЈИ“ О СИТУАЦИЈИ У ЈУЖНОЈ СРБИЈИ

Ova studija usmerena je kako na identifikovanje položaja mladih u Bosilegradu, Trgovištu i Vranju tako i na utvrđivanje izazova sa kojima se susreću mladi, utvrđivanje politika i praksi koje kreiraju kontekst u kome mladi gravitiraju te na kraju – odgovaranje na potrebe mladih uz korišćenje prilika i potencijala koje u budućnosti mogu činiti prekretnicu za položaj mladih u ovim pograničnim sredinama.

Studija „Lokalne i nacionalne omladinske politike i njihovi rezultati 2014-2020 na jugu Srbije“ sastavni je deo projekta koji se sprovodi kroz Interreg-IPA Cross-border Cooperation Bulgaria- Serbia Programme. Projekat se realizuje u partnerstvu dve organizacije: „Novi put“ iz Bugarske i „Glas Vranja“ iz Srbije. Cilj projekta je identifikovanje razloga za nizak nivo građanskog učešća mladih u pograničnom regionu i definisanje potrebnih znanja i veština koje će pomoći da se prevaziđu izazovi sa kojima se mladi susreću, a kao krajnji cilj da se podstaknu mladi za aktivno građansko učešće u svojim lokalnim sredinama.

Izrada studije metodološki je zamišljena kao sinteza više metoda i tehnika. Osim desk istraživanja kojim je obuhvaćen nacionalni i lokalni nivo, u studiji su korišćeni podaci zasnovani na rezultatima dobijenim od učesnika i učesnica 3 realizovane fokus grupe tokom meseca aprila 2021. godine. Tokom fokus grupa sa 60 mladih ljudi iz različitih životnih okruženja i prilika iz Trgovišta, Bosilegrada i Vranja, vođeni su interaktivni razgovori zasnovani na dubinskoj kvalitativnoj analizi stavova i iskustava, a koji omogućavaju širi uvid u kontekst izazova sa kojima se mladi na jugu Srbije suočavaju. Takođe, cilj fokus grupa je i da se analiziraju potrebe i mogućnosti koje se potencijalno mogu iskoristiti za unapređenje trenutne situacije. Osim fokus grupa za potrebe prikupljanja podataka kreiran je i poseban upitnik sa 11 pitanja koga je popunilo 70 mladih koji žive u Bosilegradu, Trgovištu i Vranju. Kao treći instrument pribavljanja podataka korišćeni su intervjui sa predstavnicima jedinica lokalnih samouprava, pre svega intervjui sa ključnim osobama najvažnijih lokalnih mehanizama za mlade – Kancelarijama za mlade.

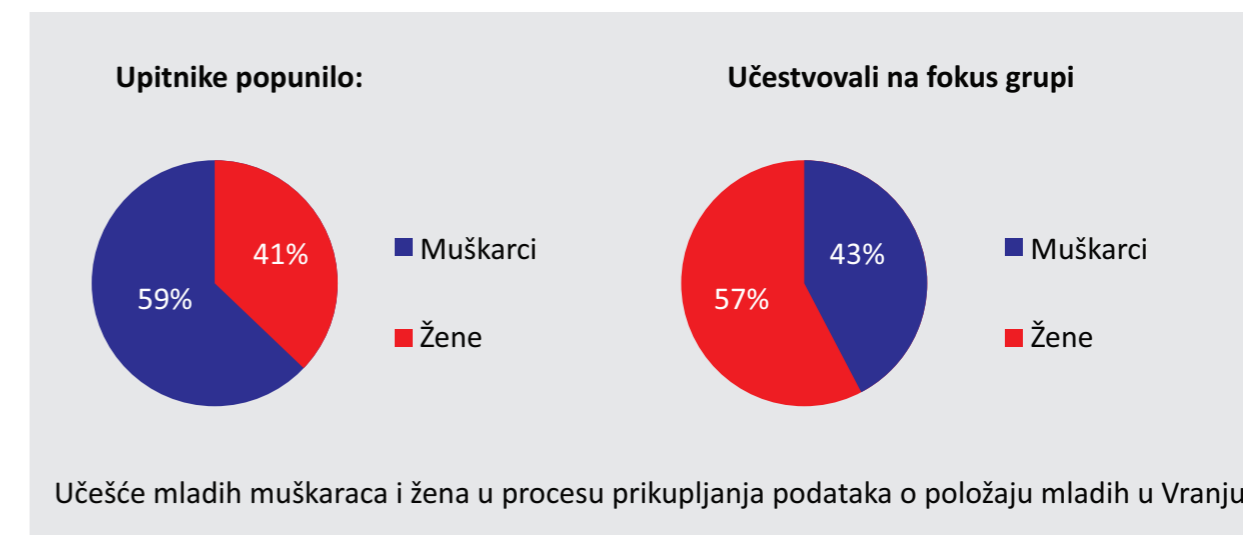
Za bolje razumevanje konteksta u kome mladi žive, analizu trenutne situacije u oblasti građanskog učešća mladih u procesu kreiranja politika i prilika za mlade kao i prepoznavanje nedostajućih znanja i veština, istraživanjem je obuhvaćeno preko 130 mladih ljudi čiji stavovi, razmišljanja i preporuke čine sastavni deo ove studije. Relativizovane su 3 fokus grupe u Vranju, Bosilegradu i Trgovištu u periodu 27-30. aprila 2021. godine. Uz podršku organizacija „Glas Vranja“, „Romski kulturni centar Vranjska Banja“, „Glas“ iz Bosilegrada i Gimnazije u Bosilegradu obezbeđeni su koordinacija i autentični odgovori zainteresovanih mladih ispitanika i ispitanica te su najznačajniji segmenti iz ovog metodološkog alata uključeni u nalazišta ovog istraživanja. Upitnike je popunilo ukupno 70 osoba uzrasta od 18 do 29 godina i to: 33 mladića (Trgovište:12; Vranje:9; Bosilegrad: 12) i 37 devojaka (Trgovište: 8; Vranje: 13 i Bosilegrad:16). Intervju sa predstavnicima institucija obavljeni su početkom meseca maja 2021. godine sa: Sašom Dojčinovićem, direktorom Kancelarije za mlade opštine Trgovište, Danijelom Zarevim, koordinatorom volonterom u Kancelariji za mlade opštine Bosilegrad i članom Opštinskog veća, a ispred Grada Vranja razgovor je obavljen sa novopostavljenim koordinatorom Kancelarije za mlade Lukom Trajković i Gradskim većnikom za sport i omladinu, Nenadom Đorđevićem.

I. POLOŽAJ MLADIH U VRANJU

Budući da je mali broj informacija o položaju mladih u Vranju do kojih je moguće doći putem desk istraživanja, najveći broj inoformacija dobijeno je kroz:

- Održavanje fokus grupe u Vranjskoj Banji 27. aprila 2021. godine sa 21 osobom;

- Putem posebno kreiranog upitnika koji je popunilo 22-oje mladih stanovnika i stanovnica ovog grada dajući odgovore na 11 pitanja;
- Intervju sa gradskim većnikom za sport i omladinu g-dinom Nenadom Đorđevićem i poslatim podacima od predstavnika Kancelarije za mlade, g-dinom Lukom Trajkovićem⁵⁹
- Fokus grupa održana je u Vranjskoj Banji 27. aprila sa 21 osobom različitih starosnih dobi, stepena obrazovanja i društvenog konteksta iz kog dolaze. Među prisutnima najviše je bilo zastupljeno mladih iz kategorije 18-20 godina (11 osoba), 20-25 godina (9 osoba) i 1 osoba starija od 25 godina.

- Tokom fokus grupe mladi su govorili o izazovima sa kojima se suočavaju te izneli stav da u njihovoj sredini nema dovoljno aktivnosti za mlade i da je to jedan od uzroka situacije u kojoj su mladi prinuđeni na migracije. Preseljenje mladog čoveka iz Vranja najčešće je uslovljeno visokom stopom nezaposlenosti i nedovoljnim prostorom za napredovanje na profesionalnom nivou, ali osim toga mladi su istakli da im nedostaje kvalitetan sadržaj i da je veliki problem zavisnosti mladih od društvenih mreža. Zavisnost od narkotika, rastući broj konzumenata i laka dostupnost i pristupačnost droga mladima u njihovoj sredini je na nivou zabrinjavajućeg za učesnike i učesnice na ovoj fokus grupi. 60 Mladi u Vranju nezadovoljni su ponudom formalnog obrazovanja, posebno visokog obrazovanja napominjući da njihovom gradu nedostaje državni fakultet koji bi pratio trendove na tržištu rada i koji bi omogućio ostanak mladih. Osim formalnog, očito nedostaje i neformalno obrazovanje. 61 Apatija, pasivnost mladih, ali sa druge strane nerazumevanje potreba mladih i nezainteresovanost šireg okruženja mladi navode kao najveći izazov sa kojima procenjuju da ne mogu sami da se nose te da u ovom delu imaju velika očekivanja od institucija. Sa ovim i dodatnim problemima suočavaju se i mladi iz marginalizovanih grupa. Kao posebno osetljive grupe mladih, učesnici i učesnice prepoznaju: mlade sa invaliditetom, mlade sa sela, mlade Rome i posebno Romkinje.
- Mladi u Vranju i okruženju tek sporadično imaju informacije o omladinskim organizacijama i njihovim aktivnostima iako iskazuju potrebu za istim. Tako jedna od učesnica izjavljuje: „Čula sam da postoji organizacija za mlade u Vranju, ali nisam sigurna gde, ali verovatno da postoji, ne znam.“ U razgovoru o akterima koji su važni za mlade u njihovom gradu, prema rečima prisutnih, dešava se da se pojedine aktivnosti organizuju na inicijativu omladinskih organizacija iz većih

centara kao što su Niš i Beograd, ali naglašavaju da su to uglavnom „jednokratne“ aktivnosti.

- Za Kancelariju za mlade čula je tek polovina učesnika i učesnica, ali niko od prisutnih (21 osoba) nema saznanja o tome šta Kancelarija radi i čime se bavi što ukazuje na potrebu jačanja kapaciteta ovog lokalnog mehanizma, povećanje broja kanala komunikacije sa svim korisnicima i korisnicama (posebno sa osetljivim grupama) kao i usmeravanje njihovih aktivnosti na direktne korisnike i korisnice. Takođe, mladi nisu upoznati sa postojanjem i radom Saveta za mlade u njihovom gradu.
- Nakon ovih iznetih stavova, mladi procenjuju da bi uz podršku iskusne organizacije, posebno sada nakon izlaska iz pandemije, bilo lako i neophodno pokrenuti nove inicijative, neformalne grupe i organizacije koje treba da intenziviraju aktivnosti sa mladima u Vranju, posebno u ruralnim delovima i sa osetljivim grupama, najpre mladima iz romske zajednice. Takođe daju na značaju zajedničkim aktivnostima svih mladih u cilju rušenja predrasuda i stereotipa koji udaljavaju mlade. „Постоји пуно предрасуда, посебно на селу. Роми су доста осуђивани од осталих.“
- Upitnikom je obuhvaćeno 11 pitanja na koje je odgovorilo ukupno 22-oje ispitanih od kojih 60% čine žene. Važno je napomenuti da su analizom bili obuhvaćeni i predstavnici odnosno predstavnice romske zajednice (3) kao najbrojnije manjinske zajednice u Vranju. Njihovi odgovori pokazuju neophodnost većeg stepena zainteresovanosti za izazove ove kategorije mladih od strane institucija, ali i omladinskih organizacija.

Na pitanje da li smatraju da se u njihovoj sredini problemima mladih pruža dovoljno pažnje, 95% mladih odgovorilo je negativno, a samo 1 osoba bila je neodlučna. Kao najodgovornije za trenutni položaj mladih prepouznavaju institucije, celokupno društvo i prisutna je doza samokritike gde su pojedinci izneli stav da su mladi ti koji moraju da budu odgovorni za svoj život.

O bezbednosti i bezbrižnosti trenutnog života u njihovoj lokalnoj sredini čak 6 ispitanih je imalo negativni stav, a kao argumente za to navode: „Zato što je sve više zločina i ljudi se plaše da slobodno šetaju“, „Zato što se većina mojih vršnjaka plaši da šteta noću ili da iznese svoj stav“, „Zato što je mnogo zastupljeno vršnjačko nasilje“, „Mladi se ne osećaju dobro i bezbedno zato što niko ne obraća pažnju na kvalitete sposobnih mladih ljudi i ne pokreću nas na aktivizam“, „Zato što se svakodnevno susrećemo sa vestima o napadima na maloletna lica i na starije.“ Kako bi imali uvid u očekivanja mladih kroz upitnik analizirali smo šta mladima nedostaje, koje oblasti su njima važne i šta je to što bi akteri omladinske politike trebali da preduzmu kako bi njihova očekivanja bila ispunjena. Ispitanici i ispitanice imali su priliku da odrede više ličnih prioriteta.

Zapošljavanje, kao oblast koja je i od strane ispitanika i od strane predstavnika institucija sa kojima smo razgovarali prepoznata kao najveći izazov sa kojim se mladi u Vranju suočavaju, prepoznata je kao oblast u kojoj je potrebno što pre i najaktivnije ulagati i obezbediti veći broj radnih mesta za sve struke kako bi se mladima osigurao ostanak u gradu. Takođe, visoko na lestvici prioriteta važnih za mlade našli su se i obrazovanje i kvalitetno provođenje slobodnog vremena koje su kao takve prepoznate od svakog drugog ispitanika i ispitanice, a potom slede kultura, informisanje, preduzetništvo, sport i zdravstvena i socijalna zaštita kao manje važne oblasti za mlade u Vranju.

Ovo istraživanje je pokazalo da su očekivanja mladih u procesu daljeg rada na unapređivanju položaja mladih usmerena pre svega na institucije jer 35% mladih kao odgovorne navelo je upravo da je njihov položaj zavistan od konkretnih nadležnih institucija, nakon toga naveli su društvo u najširem smislu gde se očekuje reakcija šire društvene zajednice (30%), a potom i na same članove omladinske zajednice (10) i organizacije civilnog društva (10%). Preostalih 10% nije iznelo svoj stav.

II. TRGOVIŠTE

Položaj mladih u opštini Trgovište

Položaj bilo koje grupe važno je utvrditi direktnim razgovorom sa ciljnom grupom čiji članovi najbolje znaju sopstvene potrebe i izazove sa kojima se susreću. Iz tog razloga, osim šturih podataka prikupljenih kroz desk istraživanje, ovaj deo studije biće obogaćen i podacima prikupljenih kroz empirijsko istraživanje, odnosno istraživanje na terenu. Dana 28. aprila 2021. godine organizovana je fokus grupa kojoj je prisustvovalo 20 mladih osoba (12 muškaraca i 8 žena) starostne dobi: od 17 do 20 godina -7 učesnika/ca; 7-oro mladih uzrasta 20-25 godina i 6 učesnika/ca starosti 25-30 godina. Kroz četvorosatni razgovor u kome su učestvovali i 2 pripadnika i 1 pripadnica nacionalne manjine (bugarske) i 1 ženska osoba sa invaliditetom dobijeni su značajni uvidi u položaj mladih u ovoj opštini. Osim toga, 20 mladih osoba iz Trgovišta popunilo je posebno koncipiran upitnik o položaju mladih u ovoj opštini. Takođe, urađen je intervju sa predstavnikom opštinske vlasti delegiranog od strane predsednice, g-dinom Sašom Dojčinovićem koji ujedno i vodi Kancelariju za mlade u Trgovištu. Opšti utisak grupe je da „mladi svoju mladost troše na pogrešnom mestu“. Važno je istaći da dominantno kao prepreku za napredak i lepšu sadašnjost mladi u ovoj opštini prepoznaju nezaposlenost i lošu ekonomsku situaciju (11 od 20 učesnika).⁸⁸ Nemogućnost zapošljavanja ovu kategoriju stanovništva u Trgovištu generalno svrstava u najsiromašnije ili potencijalno najsiromašnije građane ove opštine. Prateći rodnu perspektivu oblasti koje su mladi prepoznali kao kručijalne, u malom procentu razlikuju se stavovi učesnica i učesnika fokus grupe. Međutim, primetno je da dominantno muškarci (u duplo većem broju) smatraju da je zapošljavanje prioritetna oblast gde je neophodna dodatna podrška mladima, dok žene, učesnice fokus grupe, u većem broju od muškaraca važnim smatraju obrazovanje i socijalnu zaštitu. Ipak, poredeći sve odgovore žena važno je istaći da je 5 od 8 prisutnih žena zapošljavanje prepoznalo kao najznačajniju oblast u kojoj je neophodna podrška mladima. Kao posebno osetljive grupe unutar grupe mladih učesnici i učesnice fokus grupe istakli su da u njihovom okruženju prepoznaju dodatno ranjive kategorije mladih koji se osim ovih suočavaju i sa drugim izazovima te procenjuju da je njihov položaj u mnogome teži od prosečnog. Kao marginalizovane i društveno isključene, mladi su prepoznali siromašne mlade, mlade žene, mlade sa sela, mlade majke i mlade osobe sa invaliditetom navodeći da su osetljive grupe apsolutno isključene iz društvenog života i da se često i mladi međusobno diskriminišu prema sopstvenom statusu i fizičkom izgledu.⁹⁰ Međutim, predstavnik Kancelarije za mlade ističući da u opštini nema puno mladih koji pripadaju nekoj od nacionalnih manjina, ističe pozitivan primer mlade Romkinje koja je po završetku fakulteta počela da radi u školi kao administrativna radnica u službi računovodstva. Skrećući pažnju da u seoskim sredinama takođe nema puno mladih ističe da je ipak njihov položaj teži obzirom na to da obavljaju teške poslove baveći se poljoprivredom i stočarstvom gde prepoznaje važnost i potrebu podrške Nacionalne službe za zapošljavanje kroz informisanje mladih o mogućnostima podrške različitih fondova i programa. Na pitanje da li se u dovoljnoj meri o problemima mladih brine u njihovoj opštini 60% učesnika i učesnica jasno je pokazalo nezadovoljstvo trenutnim odnosom prema mladima ističući da se mladima ne pruža dovoljno pažnje. Četvrtina učesnika i učesnica dalo je odgovor da je donekle zadovoljno načinom tretiranja potreba omladine, dok je 15% odnosno 3 osobe reklo da je zadovoljno odnosom društva prema mladima u Trgovištu, uglavnom najmladja kategorija učesnika i učesnica. Na pitanje da li se mladi u Trgovištu osećaju dobro i bezbedno 3 muškarca i 3 žene potvrdno su odgovorili, 4 osobe nisu odgovorile na ovo pitanje, dok je 50% (6 muškaraca i 4 žene) odgovorilo negativno navodeći kao razloge nedostatak posla i ekonomsku nestabilnost, nemogućnost ličnog i profesionalnog razvoja, neizvesnost i „Zato što su sputavani u svakom smislu.“

Mladi u ovoj opštini upkos lošoj situaciji i ambijentu u kome žive, optimistični su i žele napredak u svom

okruženju. To se moglo zaključiti iz svih njihovih odgovora u upitniku i na fokus grupama. Na pitanje da li bi pod uslovom da se situacija promeni ostali u svojoj opštini, svi učesnici istraživanja odgovorili su potvrdno. Njihovi odgovori išli su u pravcu očekivanja i dobrih preporuka koje su uglavnom usmeravali ka donosiocima odluka. Na pitanje ko bi trebao više da se angažuje na polju unapređenja položaja mladih u Trgovištu, 14% je odgovorilo „Svi“ bez navođenja konkretne strukture, 10% veruje u doprinos organizacija civilnog društva, a preostalih 76% učesnika i učesnica istraživanja svoja očekivanja usmerila je na javni sektor, institucije na svim nivoima vlasti i državu.

III. BOSILEGRAD

Položaj mladih u opštini Bosilegrad

Kroz ovo istraživanje osim desk istraživanja i postojeće statistike bilo je neophodno da se utvrde autentični stavovi mladih iz Bosilegrada o sopstvenom položaju i neophodnim aktivnostima najvažnijih aktera omladinske politike sa zajedničkim ciljem da se položaj mladih u ovoj opštini unapredi.

Iz tog razloga održana je fokus grupa kojoj je prisustvovalo 19 osoba (10 devojaka i 9 mladića) starosti od 17 do 29 godina. Takođe, zahvaljujući Gimnaziji i udruženju građana „Glas“ obezbedili smo odgovore 28 ispitanika (12) i ispitanica (16) koje su svoje stavove i mišljenja imali priliku da iskažu popunjavanjem upitnika. Važno je napomenuti da je za razliku od Vranja i Trgovišta u Bosilegradu zastupljen veći broj pripadnika i pripadnica nacionalne manjine što je i očekivano imajući u vidu nacionalnu strukturu stanovništva u ovom gradu tako da je u uzorku mladih koji su popunili upitnik 20 mladih iz bugarske zajednice i 8 pripadnika i pripadnica srpskog naroda. Prateći starosnu strukturu ispitanika, uzorkom je obuhvaćeno 24-oro mladih starosti od 18 do 20 godina i 4-oro mladih u kategoriji od 20 do 25 godina. Kao najveći izazov sa kojim se njihovi vršnjaci u Bosilegradu susreću svi učesnici i učesnice istraživanja (kako prisutni na fokus grupi tako i mladi koji su popunjavali upitnik) prepoznaju visoku stopu nezaposlenosti mladih i izostanak kvalitetnih prilika za zapošljavanje.

U privatnoj sferi, kroz preduzetništvo, mladi prepoznaju prepreke koje ih onemogućavaju da započnu samostalni biznis. Prepoznaju da im nedostaju veštine i znanja o marketingu, pisanju biznis plana i druge veštine, ali kao najznačajniji nedostatak navode finansije i početni kapital.

Mladi u Bosilegradu se uglavnom osećaju bezbedno. Osećaj sigurnosti $\frac{3}{4}$ ispitanika osigurava činjenica da je Bosilegrad mala sredina u kojoj se svi međusobno poznaju te da nema puno kriminalnih i opasnih događaja. Ovome doprinosi i činjenica da mladi veruju policiji kao instituciji. Ipak, 25% ispitanih ne oseća se bezbednim iz razloga procene da se „ne kontrolišu problematične osobe i vršnjačko nasilje“ što može da alarmira institucije i organizacije civilnog društva na neophodnost dodatnih intervencija i delovanja u ovom pravcu. Istražujući da li su žene ili muškarci spremniji da napuste Bosilegrad, analiza je pokazala da u gotovo istom procentu pokazuju spremnost za odlazak - 82% ispitanih (10 momaka i 12 devojaka). Razlozi za napuštanje Bosilegrada su identični i gotovo u 100% slučajeva su ekonomske prirode: „Mladi odlaze jer nema posla“, „Grad je siromašan, bez perspektive, mladi ljudi ovde teško napreduju“, „Za napredak nema mesta, ni mladim ženama ni muškarcima“,

„Mladi ljudi su nezaposleni ili nema mesta za njihove struke ili moraju da se angažuju u stranci“. Posmatrajući da li postoje određene specifičnosti potreba mladića i devojaka u ovoj opštini, na ovom uzorku se ne mogu sa sigurnošću izvući zaključci ekstremno različiti po polu, ali možemo reći da su kroz oba metodološka pristupa devojke istakle nedostatak kvalitetnog sadržaja, kreativnih aktivnosti i druženja, dok je najveći broj momaka najvažnijim problemom označilo nezaposlenost.

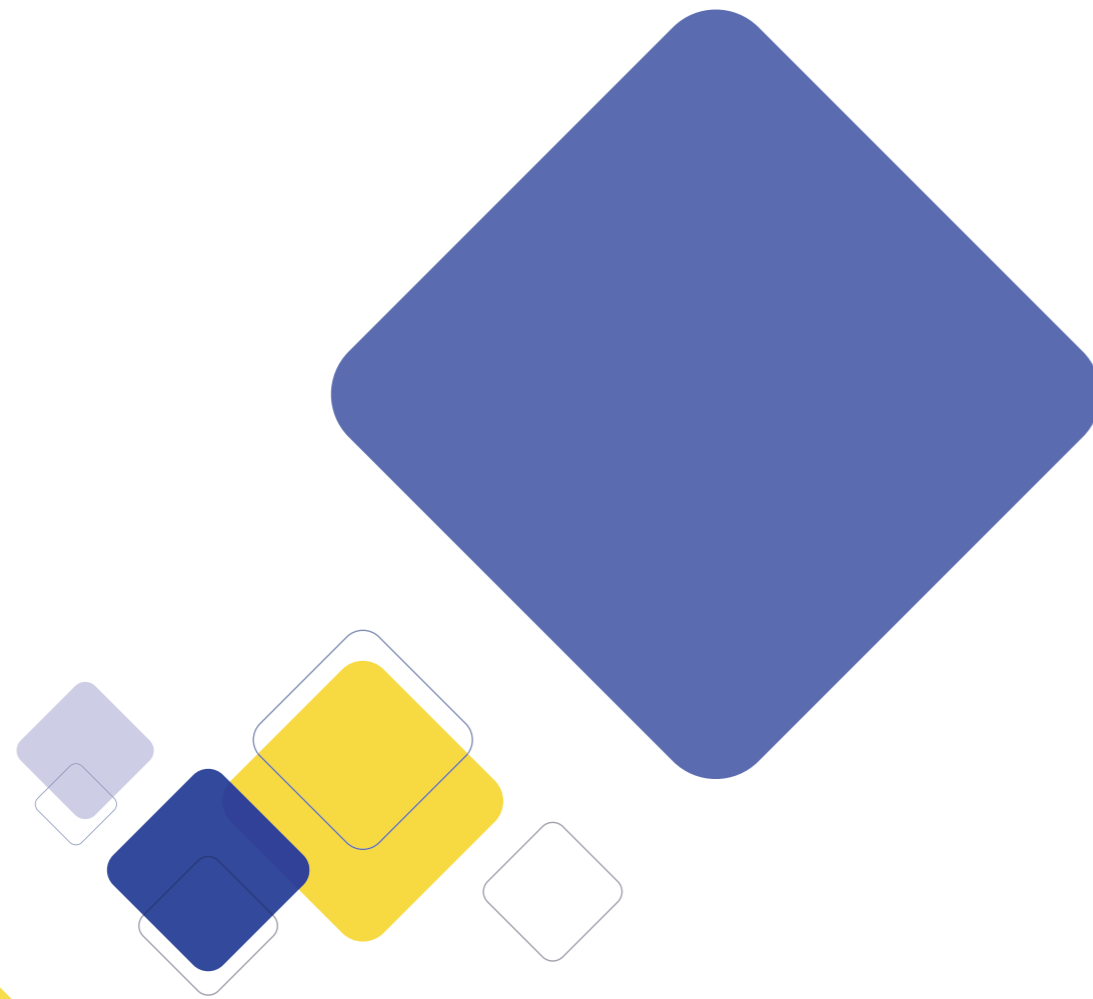
Kao posebno osetljive grupe mladih u Bosilegradu učesnici i učesnice fokus grupe navode da primećuju razlike u statusu i načinu života pojedinih grupa te kao takve imaju dodatnih poteškoća. U os-

teljive grupe ubrajaju: mlade bez radnog iskustva, mlade majke sa malom decom bez zaposlenja, mlade sa niskim stepenom obrazovanja, nacionalne manjine, žene, mlade sa sela i osobe sa invaliditetom.¹¹⁴ Ono što je takođe specifično za ovu opštinu jeste situacija sa migrantima čije grupe sačinjavaju pre svega mladi. Njih učesnici i učesnice našeg istraživanja nisu prepoznali kao posebnu osetljivu kategoriju, ali o njima je govorio koordinator Kancelarije za mlade ističući značaj aktivnosti koje su sa lokalnom samoupravom preduzeli. „Uključujemo ih u sportski centar, imamo manifestacije za njih, organizujemo razne tribine i pomoći. Omogućili smo im da idu u školu i izaberu predmete koje žele da pohađaju. Učestvuju na turnirima. Delili smo novogodišnje poklone, znači čuvamo njih kao da su naši. Gledamo da ih uključimo maksimalno u društvo. Pošto je Kancelarija za mlade deo opštine sve što radimo je ispred opštine i finansira se iz budžeta opštine. Prvih 10 migranata koji su došli svojevremeno u našu opštinu oni su prespavali kod predsednika opštine jer tad se nije znalo ko i gde treba da ih zbrine.“

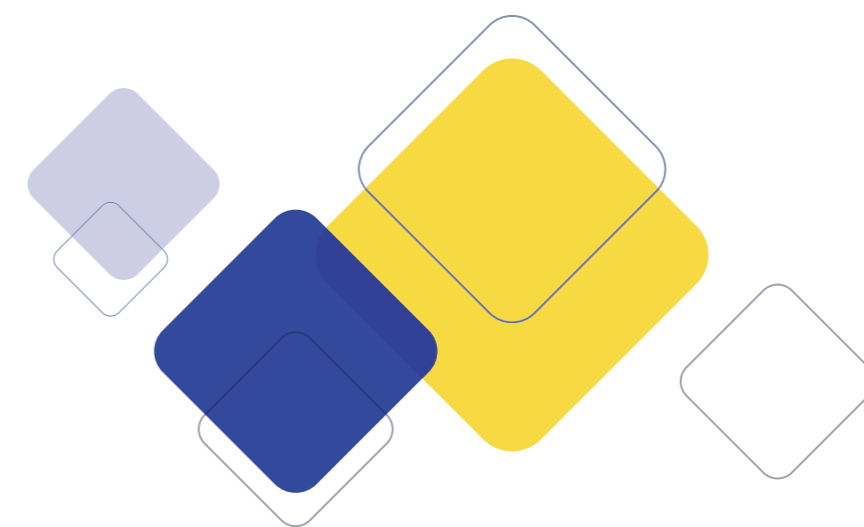
Procenjujući šta su potrebe mladih i koji uslovi moraju biti ispunjeni da bi se situacija promenila na bolje, mladi su samokritični. Kao potrebne promene smatraju promene i samih mladih „koji bi trebali da budu odgovorniji, tolerantniji, iskreniji, pošteniji, otvoreniji, stručniji, kreativniji, preduzimljiviji, neustrašivi i manje međusobno ljubomorni.“ Ovak navedeni niz neophodnih željenih osobina navodi sa jedne strane na razmišljanje o vrednostima koje su važne mladima i to ohrabruje, ali sa druge strane navođenje ovih osobina kao trenutno nedostajućih usmerava razmišljanja na važnost dodatnog rada sa mladima u cilju jačanja kapaciteta, ali i vraćanja njihovog međusobnog poverenja. Prema proceni mladih, „okruženje bi bilo podsticajno kada bi postojali zdravi odnosi u društvu“, „kada bi institucije i funkcioneri bili apolitični i objektivni“, i „kada bi čitavo društvo bilo tolerantno i nediskriminatorno“.

IV. ZAKLJUCAK

Kao najveće izazove sa kojima se susreću na svim istraženim lokacijama mladi navode pre svega siromaštvo i nezaposlenost, ali osim toga kao ključne izazove navode i: nemogućnost profesionalnog napredovanja i/ili uslovljavanje političkim opredeljenjem i angažovanjem, nerazumevanje položaja i potreba mladih od strane donosilaca odluka, nepostojanje i/ili nefunkcionalnost institucionalnih mehanizama, nedostatak prostora i sadržaja za okupljanje i kvalitetno korišćenje slobodnog vremena mladih, nepostojanje ili neaktivnost omladinskih i drugih organizacija civilnog društva koje se bave izazovima i potrebama mladih, nedostatak prilika za putovanje, zavisnost od društvenih mreža i dostupnost poroka (cigarete, alkohol, droga, kocka), povećan broj slučajeva porodičnog, partnerskog i sajber nasilja; neinformisanost mladih, strah mladih da slobodno govore i iznose svoje stavove, nedovoljno preduzetničkih mogućnosti, diskriminacija i vršnjačko nasilje, a u sredini gde živi veći broj romske populacije mlade devojke se suočavaju i sa pojavom rane udaje i to prepoznaju kao otežavajući faktor u procesu obrazovanja i dostizanja ravnopravnog položaja sa mladim ženama iz drugih zajednica. Takođe, među zabrinjavajućim nalazima o izazovima mladih, koja je svojstvena svim istraženim teritorijama, jesu i migracije mladog stanovništva u veće sredine i inostranstvo, tzv. „odliv mozgova“. Upečatljiva je izjava: „Niko se ne interesuje za mišljenje mladih, niko se ne interesuje o njihovim problemima, mladi ovde trunu. Sveto se na to ko će pre pobeći“.

LOCAL AND NATIONAL YOUTH POLICIES AND THEIR RESULTS 2014-2020 IN BULGARIA AND SERBIA

PART IV. REPORT ON “LOCAL AND NATIONAL YOUTH POLICIES AND THEIR RESULTS 2014-2020 IN BULGARIA AND SERBIA” ABOUT THE SITUATION IN SOUTHERN SERBIA

This study is aimed at identifying the position of young people in Bosilegrad, Trgovište and Vranje, as well as at identifying key challenges young people are faced with, policies and practices that create the context in which young people operate and finally - responding to young people's needs using opportunities and potentials which may be a turning point for the position of young people in these border areas in the future.

The study National Youth Policy and its impact on Local Communities in the South of Serbia for the period of 2014 – 2020 is an integral part of the project implemented through the Interreg-IPA Cross-border Cooperation Bulgaria-Serbia Program. The project is being implemented in partnership with two organizations: “Novi put” from Bulgaria and “Glas Vranja” from Serbia. The aim of the project is to identify the reasons for the low level of active youth participation in the border region and to define the necessary knowledge and skills that will help overcome the challenges young people are facing, and ultimately encourage young people to actively participate in their local communities.

The study combines several methodological methods and techniques. In addition to the desk research covering the national and local level, the study used data based on the results obtained from the participants of the 3 focus groups implemented during April 2021. Focus groups with 60 young people from different living environments and opportunities from Trgovište, Bosilegrad and Vranje were implemented and interactive conversations were conducted based on in-depth qualitative analysis of attitudes and experiences, providing us with a broader insight into the context of challenges young people in southern Serbia are facing. Moreover, the goal of focus groups is to analyze the needs and opportunities that can potentially be used to improve the current state of affairs. In addition to focus groups, a special questionnaire with 11 questions was created and filled out by 70 young people living in Bosilegrad, Trgovište and Vranje. As a third instrument for data obtaining, interviews with representatives of local self-government were conducted, primarily interviews with key persons of the most important local mechanisms for youth - Youth Offices.

In order to better understand the context in which young people live, analyze the current situation in the field of civic participation of young people in the process of creating policies and opportunities for young people and to identify gaps in knowledge and skills, the survey included 130 young people whose attitudes, thoughts and recommendations became part of this study. 3 focus groups were implemented in Vranje, Bosilegrad and Trgovište in the period of 27 - 30 April 2021. With the support and coordination of the organizations “Glas Vranja”, “Roma Cultural Center Vranjska Banja”, “Glas” from Bosilegrad and Gymnasium in Bosilegrad, authentic inputs of interested young respondents were provided and the most important segments from this methodological tool were included in the findings of this research. The questionnaires were filled out by a total of 70 persons aged 18 to 29: 33 young men (Trgovište: 12; Vranje: 9; Bosilegrad: 12) and 37 young women (Trgovište: 8; Vranje: 13 and Bosilegrad: 16). Interviews with representatives of institutions were conducted in early May 2021 with:

Saša Dojčinović, Director of the Youth Office of Trgovište, Daniel Zarev, volunteer coordinator in the Youth Office of Bosilegrad and a member of the Municipal Council, and on behalf of the City of Vranje was interviewed with the newly appointed coordinator Offices for youth Luka Trajković and City Councillor for Sports and Youth, Nenad Đorđević.

I. VRANJE

The Position of Young People In Vranje

Since there is very little data on the position of young people in Vranje that could be obtained through desk research, the most of the information was obtained through:

- a focus group organized in Vranjska Banja on April 27, 2021 with 21 people;
- a specially created questionnaire filled out by 22 young residents of this city; they were responding to a total of 11 questions;
- the interviews with the City Councillor for Sports and Youth, Mr. Nenad Đorđević, and written contribution by the representative of the Youth Office, Mr. Luka Trajković⁵³

The focus group was held in Vranjska Banja on April 27 with 21 people of different ages, levels of education and social context. The most represented were young people from the category of 18-20 years (11 persons), 20-25 years (9 persons) and only one person was older than 25 years.

During the focus group, young people were discussing the challenges they are facing and agreed on the stand that there is not enough activity for young people in their community which is one of the reasons why young people are forced to migrate. The decision of a young person from Vranje to leave the local community is most often motivated by the high unemployment rate and inadequate space for professional advancement, but in addition to this, young people pointed out on other issues such as lack of quality content and dependence of young people on social networks. Substance use disorders, the growing number of consumers and the easy accessibility of drugs to young people in their environment are at a very high level of concern for the participants in this focus group.⁵⁴ Young people in Vranje are dissatisfied with the current formal education, especially higher education, noting that their city lacks a university modules that corresponds to the trends at the labour market which could enable young people to stay in Vranje. In addition to formal education, non-formal education is clearly lacking.⁵⁵ Apathy, passivity of young people, and lack of understanding of the needs of young people and the interest of the wider environment to even assess the needs yet to respond to them remain as the biggest challenge with which they estimate that they cannot cope alone and would appreciate the response and incentive from institutions. Young people from vulnerable groups face these and additional problems.

As particularly vulnerable groups of young people, participants recognize: young people with disabilities, young people from rural areas, young Roma among them especially Roma women.

Young people in Vranje and the surrounding area only sporadically have information about youth organizations and their activities, although they agree on the need for their work. Thus, one of the participants states: “I heard that there is an organization for young people in Vranje, I’m not sure where, but probably there is, I do not know.” The other also state that certain activities are organized on the initiative of youth organizations from other larger communities such as Niš and Belgrade, but emphasize that these are mostly “one-time” activities.

Only half of the participants have heard about the Youth Office, but none of those present (21 people) knew what programs and activities the Office was conducting, which indicates the need to strengthen the capacity of this local mechanism, and advance the communication with young people (especially with vulnerable groups). Also, young people were not familiar with the existence and work of the Youth Council in their city.

Following these standpoints, young people estimate that with the support of an experienced organization, especially now after the pandemic, it would be easier to launch new initiatives that are necessary, informal groups and organizations should intensify activities with young people in Vranje, especially in rural areas and with vulnerable groups, primarily young people from the Roma community. They also

see importance to the joint activities of all young people in order to break down prejudices and stereotypes that alienate young people. “There is a lot of prejudice, especially in the countryside. The Roma people have been widely condemned by others.”

The questionnaire included 11 questions answered by a total of 22 respondents, almost 60% of whom were women. It is important to note that the analysis also included representatives of the Roma community (3) as the largest minority community in Vranje. Their answers show the need for a greater degree of interest in the challenges of this group of young people by institutions, but also youth organizations.

When asked if they think that the problems of young people are given enough attention in their community, 95% of young people answered negatively, and only one person was undecided. Institutions along with the entire society are recognized as the most responsible for the current position of young people, with a dose of self-criticism, where individuals have expressed the view that young people are the ones who must be responsible for their own lives.

Six respondents had a negative attitude about the youth safety and general position in their local community and have shared following arguments: “Because there are more and more crimes and people are afraid to walk freely”, “Because most of my peers are afraid to walk at night or to express their opinion”, “Because peer violence is widespread”, “Young people do not feel good and safe because no one pays attention to the capable and skilful young people and do not encourage activism”, “Because we are faced daily with the news of violence on minors and the elderly. “

Young people were asked who should support them and who has taken care of young people so far. The predominant response of young people was that no one cares enough for young people. Four respondents mentioned parents as key factors, three mentioned a civil society activists as someone who cares for them, while others pointed out the strong role of school and teaching staff, and one respondent mentioned the Youth Office and that “the street takes care of young people, alluding to the neglect of the youth”. Other respondents did not give their answer to this question.

When asked who should take a more active role in order to improve the position of young people, the respondents, recognizing the key actors, answered:

“Mostly parents, by constructive dialogue”, “professors, people in power and other people who will organize public events to tackle youth issues”, “city where young people live and of course the state”, “society, the whole community and especially the youth office”, “local self- government and civil society organizations”, “all institutions and government representatives”, “politicians”, “roma organizations”; they are also recognizing political leaders, stating in the answer “Slaviša Bulatović”.

Young people were given the opportunity to propose solutions and potential courses of action in the focus group as well as through the questionnaire in order to improve their position, which are presented in the recommendations section below.

II. TRGOVISTE

The position of any social group should be determined by engaging them directly while assessing their needs and the challenges they face. For that reason, in addition to the data collected through desk research, this part of the study will be present the data collected through empirical research. On April 28, 2021, a focus group was organized and it was attended by 20 young people (12 men and 8 women) aged: 17 to 20 years - 7 participants; 7 young people aged 20-25 and 6 participants aged 25-30. Through a four-hour conversation in which participated as well 2 young men and 1 young women of the national minority (Bulgarian) and 1 young women with disabilities, significant insights into the position of young

people in this municipality were obtained. Moreover, 20 young people from Trgoviste filled out a specially designed questionnaire on the position of young people in this municipality. Also, an interview was conducted with the representative of the municipal government that was delegated by the President of the Municipality, Mr. Saša Dojčinović, coordinator of the Youth Office in Trgoviste.

The general impression of the group is that young people spend their youth in the wrong place. It is important to point out that youth in this municipality predominantly recognize unemployment and the bad economic situation (11 out of 20 participants) as an obstacle to progress and to have a better life.⁷⁶ The inability to increase the employment rates of young people in Trgoviste generally leaves them as one of the poorest or potentially poorest citizens of this municipality. There is no large differences in opinion based on gender of participants, since in these policy areas that young people recognized as crucial the attitudes of the participants of the focus group differ in a small percentage. However, it is noticeable that predominantly men (twice in comparison to young women) consider employment to be a top priority area where additional support to young people is needed, while women, consider education and social protection to be more important. However, in a larger scale comparing all the responses of young women, 5 out of 8 women recognized employment as the most important area in which support for young people is crucial.

The participants of the focus group agreed that in their community vulnerable groups of young people face other challenges besides these that were mentioned, and assess the worst position of those vulnerable groups. As marginalized and socially excluded, young people recognized the following groups of young people: poor young people, young women, rural youth, young mothers and young people with disabilities, stating that vulnerable groups are absolutely excluded from the social life and that young people often discriminate each other on the basis of their status and/or physical appearance.⁷⁸ However, the representative of the Youth Office, mentioning that there are not many young people in the municipality who belong to national minorities, singles out the positive example of a young Roma woman who started working at the school as an administrative worker in the accounting service. Agreeing with the statement that there are not many young people in rural areas, he points out that their position is more difficult considering that they perform difficult jobs in agriculture and animal farming, while recognizing the importance and need to inform them about the supporting programs of the National Employment Service and other various funds and programs.

When asked if the problems of young people in their municipality are dealt with, 60% of participants clearly showed dissatisfaction with the current attitude towards young people, emphasizing that young people are not given enough attention. A quarter of the participants answered that they were somewhat satisfied with the way the youth’s needs were treated, while 15% and 3 persons said that they were satisfied with the attitude of the society towards young people in Trgoviste, mostly the youngest category of participants. When asked whether young people in Trgoviste feel respectable and safe, 3 men and 3 women answered in the affirmative, 4 people did not answer this question, while 50% (6 men and 4 women) answered negatively, stipulating lack of job opportunities and economic instability, impossibility of personal and professional development, uncertainty and “because they are constrained in every sense.”

Young people assessed also if there are sufficient opportunities for a young person to live and prosper in their community. It is a disappointing fact that as many as 80% of the total number of respondents believe that their municipality does not offer possibilities to young people. This view is shared by all representatives of vulnerable groups who attended the focus group. Also, it is important to point out that there is a slight difference in the assessment of men and women and that the respondents who answered in the affirmative tone (4 people) stating that they need to be wise and cunning, alluding that agreeing to

political conditioning could be one of the solutions.

Young people in this municipality, despite the deprived situation and the context in which they are living in, are optimistic and want progress of their community. This conclusion is based on all their responses in the questionnaire and to the focus groups dynamics and findings. When asked whether they would remain in their municipality if the general situation changes, all participants in the research answered affirmatively. Their responses on what needs to change went in the direction of expectations and recommendations mainly directed towards decision makers. When asked who should be more involved in improving the position of young people in Trgovište, 14% answered “Everyone” without specifying a specific structure, 10% believed in the contribution of civil society organizations, and the remaining 76% of research participants focused their expectations towards the public sector, institutions at all levels of government and the state.

III. BOSILEGRAD

The Position of Youth in The Municipality of Bosilegrad

Since there is little data on the position of young people in Bosilegrad that could be obtained through desk research, in addition to desk research and existing statistics, authentic attitudes of young people from Bosilegrad about their own position and the necessary activities of the most important actors of youth policy were gathered through the realization of a focus group. The focus group was attended by 19 people (10 young women and 9 young men) aged 17 to

29. Also, with the support of the Gymnasium and the civil society organization “Glas”, answers of 28 respondents were gathered – 12 of young men and 16 of young women. They had the opportunity to express their views and opinions by filling out the designed questionnaire. As the greatest challenge that young people in Bosilegrad are faced with, all participants in the research (both those present in the focus group and young people who filled out the questionnaire) recognize the high unemployment rate of young people and the lack of quality employment opportunities. In the private sphere, through entrepreneurship in particular, young people recognize the obstacles that prevent them from starting their own business. They recognize that they lack skills and knowledge about marketing, business plan writing and other necessary skills, but what they lack the most are finances and the initial capital. Young people recognize political structures and institutions (“political base”, “state”, “unstable system”, “municipality”) as responsible for their position, or some of the objective reasons such as: “small community and low municipal budget”, “general lack of interest in youth “And” neglect of this topic”. Young people point out that they do not perceive enough support and that the feeling of not understanding the needs of young people with a lack of job certainty and economic security leads to young people leaving Bosilegrad mostly after high school and going to Sofia, Vranje, Niš, Belgrade, etc. A significant number of young people decide to start their studies at one of the universities in Bulgaria, considering that it is closer to them, accommodation is cheaper, and therefore the costs are lower.

The specific differences of the needs of young men and women in this municipality are inconclusive based on the participants’ structure used within this research, however, both female participants (the ones participating in the focus groups and the other responding to a questionnaire), stressed out the lack of quality content for young people, creative activities and socializing opportunities, while the largest number of young men choose unemployment as the most important problem.

Particularly vulnerable groups of young people in Bosilegrad, are recognized by young people based on differences in the status and lifestyle of certain group. Vulnerable groups include in their opinion: young people without work experience, young mothers with small children without employment, young

people with a low level of education, national minorities, women, young people from rural areas and people with disabilities.¹⁰¹ What is also specific for this municipality is the situation with migrants whose groups are primarily young people. The participants in our research did not recognize them as a particularly vulnerable group, but the coordinator of the Office for Youth spoke about them, emphasizing the importance of the activities they undertook on behalf of the local self-government. “We include them in the sports centre, we have events for them, we organize various seminars and help them out. We allowed them to go to school and choose the subjects they wanted to attend. They participate in tournaments. We shared New Year’s gifts, and we take care of them as if they were ours. We are looking to include them as much as possible in the society. Since the Youth Office is part of the municipality, everything we do is on behalf of the municipality and is financed from the municipal budget. The first 10 migrants who came to our municipality in due time, spent the night at the mayor’s household because at that time it was not known who should take care of them and where. “Assessing what needs of young people and what conditions must be met in order for the situation to change for the better, young people are very self-critical. They consider the changes of themselves to be a necessary step, they believe that they should be more responsible, tolerant, honest, honest, more open, more professional, more creative, more enterprising, fearless and less jealous of each other. It encourages that young people are aware of the crucial values that need to be in place in their local community and sets the path for a direct work with young people in order to strengthen their capacity, but also to restore a mutual trust. According to young people, “the community would be much more supportive if there were healthy relations in the society”, “if institutions and officials were apolitical and objective”, and “if the whole society was tolerant and non-discriminatory”.

IV. CONCLUSION

In each of the mentioned municipalities, young people recognize that their specific needs that differ from their peers, especially young people from rural areas, young women and girls, national minorities and people with disabilities, and therefore list them as “invisible”, vulnerable groups. Additional support is needed in order to ensure equal civic participation and its full potential development.

Young people list poverty and unemployment as the biggest challenges they face in all communities, but they also recognize the following key challenges: impossibility of professional advancement and/or conditioning by political affiliation and engagement, poor understanding of the position and needs of young people by decision-makers, lack of/misfunctioning institutional mechanisms, lack of space and content for associating and the quality use of youth free time, lack or inactivity of youth and other civil society organizations dealing with youth issues, lack of travel opportunities, dependence on social networks and vices (cigarettes, alcohol, drugs, gambling), increased number of cases of domestic, partner and cyber violence; lack of information of young people, fear of young people to speak and express their views freely, insufficient entrepreneurial opportunities, discrimination and peer violence, and in an environment where a large Roma population lives, early marriages of young women and recognition of it as an aggravating factor in the process of education and achievement equal status with young women from other communities. Also, among the worrying findings about the challenges of young people, which is characteristic of all researched territories, are the migrations of the young population to larger areas and abroad, the so-called “Brain drain.” The statement is impressive: “Nobody is interested in the opinion of young people, nobody is interested in their problems, young people are rotting here. It came down to who would run away first.”

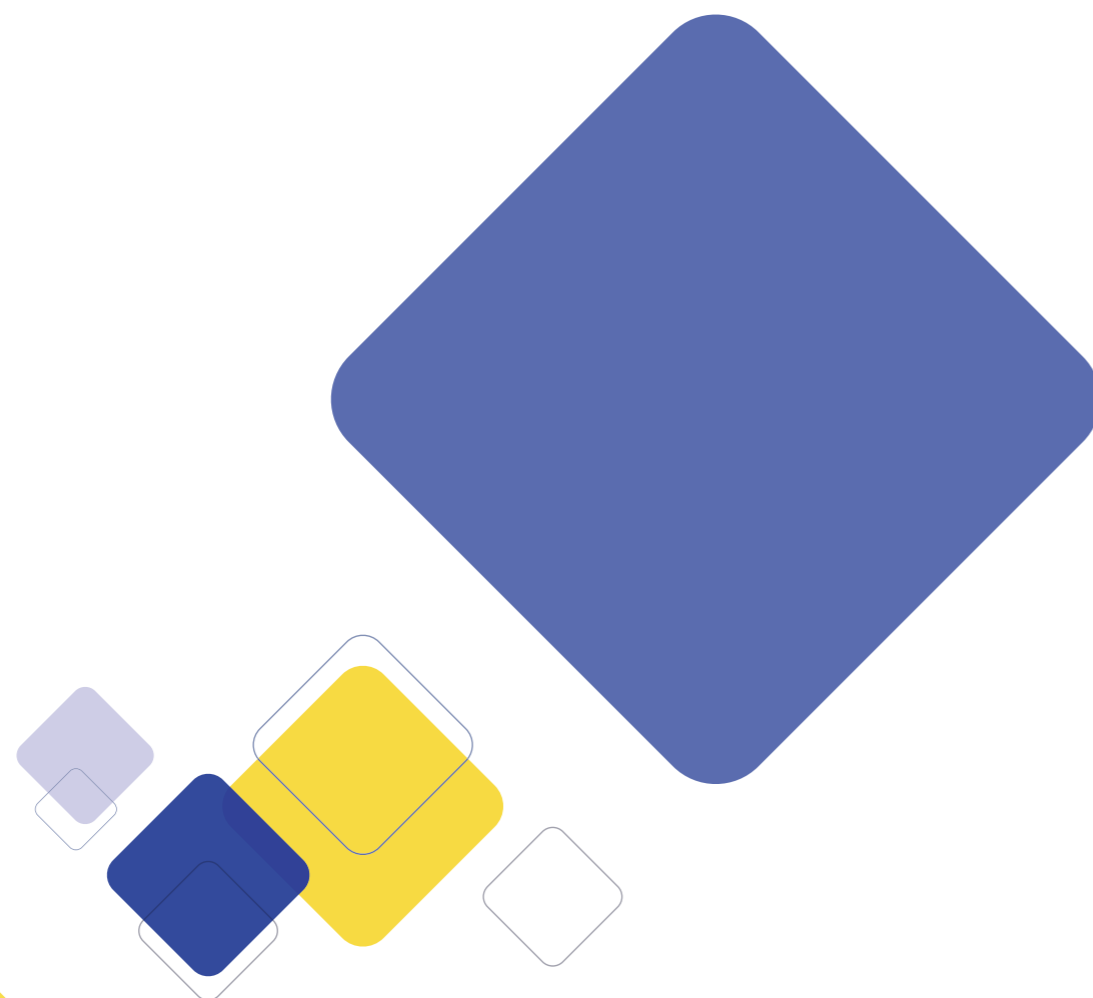
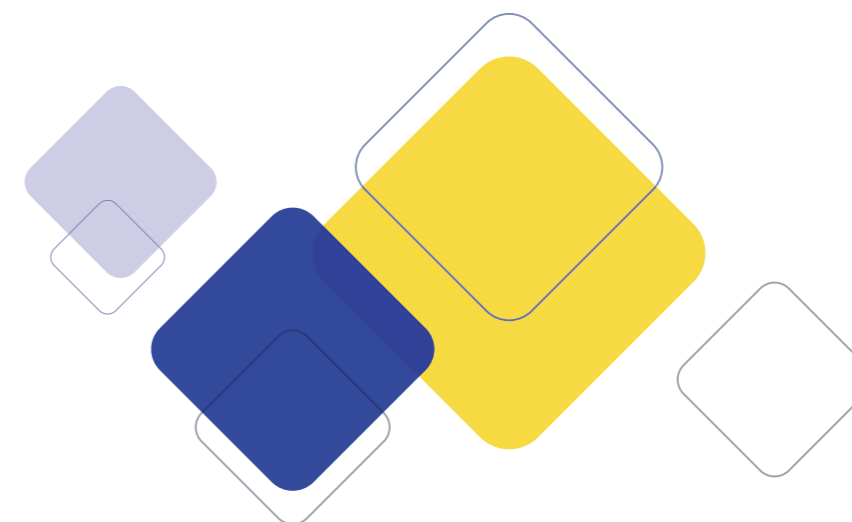
**МЕСТНИ И НАЦИОНАЛНИ ПОЛИТИКИ
НА МЛАДИТЕ ХОРА
И РЕЗУЛТАТИТЕ ОТ ТЯХ В ПЕРИОДА 2014-2020 г.
В БЪЛГАРИЯ И СЪРБИЯ**

»»»»•««««

**LOCAL AND NATIONAL YOUTH POLICIES
AND THEIR RESULTS 2014-2020
IN BULGARIA AND SERBIA**

»»»»•««««

**LOKALNE I NACIONALNE OMLADINSKE POLITIKE
I NJIHOVI REZULTATI 2014-2020
У БУГАРСКОЈ И СРБИЈЕ**

ЧАСТ V. МАТРИЦА НА ПРОБЛЕМИТЕ И ТЕМИ ЗА ОБУЧЕНИЕ (BG)

ЗНАНИЯ	УМЕНИЯ
Проблем: НЕДОБРО ПОЗНАВАНЕ НА ПРОЦЕСА НА ИЗРАБОТВАНЕ НА ПУБЛИЧНИ ПОЛИТИКИ	
Процес на изработване на публични политики на национално и местно ниво Принцип на разделение на властите Основни държавни институции Процес на създаване на политиките на национално равнище Основни местни институции Процес на децентрализация Процес на създаване на политиките на местно равнище Публичен и частен интерес	Умения за анализ на ситуацията и групово решаване на проблем Умения за работа в екип Умения за разработване на политики
Проблем: ОГРАНИЧЕН ДОСТЪП ДО АДМИНИСТРАТИВНИ И СОЦИАЛНИ УСЛУГИ	
Основни граждански права и задължения Основни граждански права, залегнали в Конституцията на РБългария	Комуникативни умения Умения за анализ на ситуацията Умения за работа в екип Умения за решаване на конфликти и водене на преговори
Проблем: НЕДОБРО ПОЗНАВАНЕ НА ИНСТРУМЕНТИТЕ ЗА ГРАЖДАНСКО УЧАСТИЕ	
Инструменти за гражданско участие Форми на пряко гражданско участие на национално ниво Форми на пряко гражданско участие на местно ниво Консултативни съвети Роля на НПО за по-активно гражданско участие	Комуникативни умения Умения за анализ на ситуацията Умения за работа в екип Умения за решаване на конфликти и водене на преговори
Проблем: ДИСКРИМИНАЦИЯ И РЕЧ НА ОМРАЗАТА	
Комуникация в мултикултурна среда и преодоляване на стереотипи - Същност на комуникацията - Принципи на ефективната комуникация в - мултикултурна среда - Стереотипи и начини за тяхното преодоляване - Предразсъдъци и начини за тяхното преодоляване Дискриминация и антидискриминационно законодателство - Основни човешки права - Видове дискриминация - Права на жените - Основни принципи на антидискрими-национното законодателство в България - Комисия за защита от дискриминация	Комуникативни умения Умения за анализ на ситуацията Умения за работа в екип Умения за решаване на конфликти и водене на преговори Публично говорене и умения за дебатиране

ЗНАНИЯ	УМЕНИЯ
Проблем: ТРУДНО САМООРГАНИЗИРАНЕ	
Политическо представителство - Видове политическо представителство и тенденции - Политически партии - Издигане на кандидати-младежи от страна на политическите партии на избираеми места в листите Структура на гражданския сектор - Видове организации - Специфика на комуникацията с различните организации Избори и купуване на гласове - Видове избирателни системи - Избирателен кодекс – избирателни права, финансиране на кампании - Купуване на гласове – практики и наказания	Лидерски умения Комуникативни умения Умения за анализ на ситуацията и групово решаване на проблем Умения за работа в екип Умения за решаване на конфликти и водене на преговори Публично говорене и умения за дебатиране

ТЕМИ за обучение

Въз основа на идентифицираните проблеми и необходимостта от придобиване на знания и умения са идентифицирани следните теми, които да бъдат включени в обучението за изграждане на лидерски умения и умения за младежките политики:

1. Местни и национални младежки политики
2. Политически партии и политически лидери
3. Изграждане на умения за гражданство
4. Лидерство и възможности за развитие
5. Разработване на проектно предложение
6. Неправителствените организации – структура и финансиране
7. Социално предприемачество като възможност за развитие
8. Умения за общуване
9. Решаване на конфликти
10. Работа с медии и комуникация с тях

MATRIX OF PROBLEMS AND TOPICS FOR TRAINING (EN)

KNOWLEDGE	SKILLS
Problem: BAD KNOWLEDGE OF THE PUBLIC POLICY DEVELOPMENT PROCESS	
Process of developing public policies at national and local level Principle of separation of powers Major state institutions Policy-making process at national level Major local institutions Decentralization process Local policy making process Public and private interest	Skills for situation analysis and group problem solving Ability to work in team Policy development skills
Problem: RESTRICTED ACCESS TO ADMINISTRATIVE AND SOCIAL SERVICES	
Basic civil rights and obligations Basic civil rights enshrined in the Constitution of the Republic of Bulgaria	Communication skills Situation analysis skills Ability to work in team Conflict resolution and negotiation skills
Problem: BAD KNOWLEDGE OF CIVIL PARTICIPATION INSTRUMENTS	
Tools for civic participation Forms of direct civic participation at national level Forms of direct civic participation at the local level Advisory advice Role of NGOs for more active civic participation	Communication skills Situation analysis skills Ability to work in team Conflict resolution and negotiation skills
Problem: DISCRIMINATION AND HATE SPEECH	
Communication in a multicultural and overcoming stereotypes - The nature of communication - Principles of effective communication in a multicultural environment - Stereotypes and ways of overcoming them - Prejudices and ways to overcome them Law on Discrimination and Prohibition of Discrimination - Basic human rights - Types of discrimination - Women rights - Basic principles of anti-discrimination legislation in Bulgaria - Commission for Protection against Discrimination	Communication skills Situation analysis skills Ability to work in a team Conflict resolution and negotiation skills Public speaking and debate skills

KNOWLEDGE	SKILLS
Problem: DIFFICULT SELF-ORGANIZATION	
Political representation - Types of political representation and trends - Political parties - Promotion of young candidates by political parties to elected positions in the lists Civil sector structure - Types of organizations - Specifics of communication with different organizations Elections and vote buying - Types of electoral systems - Electoral Code - suffrage, campaign financing - Buying votes - practices and penalties	Leadership skills Communication skills Skills for situation analysis and group problem solving Ability to work in team Conflict resolution and negotiation skills Public speaking and debate skills

TOPICS for training

Based on the identified problems and the need to acquire knowledge and skills, the following topics are identified to be included in the training for building leadership skills and skills for youth policies:

1. Local and national youth policies
2. Political parties and political leaders
3. Building citizenship skills
4. Leadership and development opportunities
5. Development of a project proposal
6. Non-governmental organizations - structure and financing
7. Social entrepreneurship as an opportunity for development
8. Communication skills
9. Conflict resolution
10. Working with the media and communicating with them

МАТРИЦА ПРОБЛЕМА ТЕМЕ ЗА ТРЕНИНГ (SR)

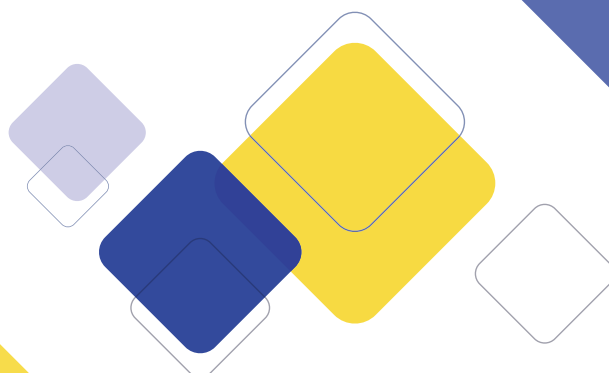
Знања	Вештине
Проблем: Лоше познавање процеса доношења јавних политика	
Процес развоја јавних политика на националном и локалном нивоу Принцип поделе власти Главне државне институције Процес доношења политика на националном нивоу Главне локалне институције Процес децентрализације Процес доношења локалних политика Јавни и приватни интерес	Вештине за анализу ситуације и групно решавање проблема Способност за тимски рад Вештине развоја политике
Проблем: ОГРАНИЧЕНИ ПРИСТУП АДМИНИСТРАТИВНИМ И СОЦИЈАЛНИМ УСЛУГАМА	
Основна грађанска права и обавезе Основна грађанска права садржана у Уставу Републике Бугарске	Вештине комуникације Вештине анализе ситуације Способност за тимски рад Решавање сукоба и вештине преговарања
Проблем: ЛОШЕ ЗНАЊЕ ИНСТРУМЕНАТА ЗА ГРАЂАНСКО УЧЕШЋЕ	
Алати за грађанско учешће Облици непосредног грађанског учешћа на националном нивоу Облици непосредног грађанског учешћа на локалном нивоу Саветодавни савет Улога НВО у активнијем грађанском учешћу	Вештине комуникације Вештине анализе ситуације Способност за тимски рад Решавање сукоба и вештине преговарања
Проблем: Дискриминација и говор мржње	
Комуникација у мултикултурном окружењу и превазилажење стереотипа - Природа комуникације - Принципи ефикасне комуникације у мултикултуралном окружењу - Стереотипи и начини њиховог превазилажења - Предрасуде и начини за њихово превазилажење Закон о дискриминацији и забрани дискриминације - Основна људска права - Врсте дискриминације - Женска права - Основни принципи антидискриминационог законодавства у Бугарској - Комисија за заштиту од дискриминације	Вештине комуникације Вештине анализе ситуације Способност за тимски рад Решавање сукоба и вештине преговарања Вештине јавног наступа и дебате

Знања	Вештине
Проблем: Тешкоће у самоорганизацији	
Политичко представљање - Врсте политичке заступљености и трендови - Политичке странке - Промоција младих кандидата од стране политичких партија на изабрана места на листама Структура цивилног сектора - Врсте организација - Специфичности комуникације са различитим организацијама Избори и куповина гласова - Врсте изборних система - Изборни закон - бирачко право, финансирање кампање - Куповина гласова - праксе и казне	Руководеће вештине Комуникационе вештине Вештине за анализу ситуације и групно решавање проблема Способност за тимски рад Решавање сукоба и вештине преговарања Вештине јавног наступа и дебате

ТЕМЕ за тренинг:

На основу идентификованих проблема и потребе за стицањем знања и вештина, идентификоване су следеће теме које ће се укључити у обуку за изградњу лидерских вештина и вештина за омладинске политике:

1. Локалне и националне омладинске политике
2. Политичке странке и политички лидери
3. Изградња грађанских вештина
4. Лидерство и могућности за развој
5. Израда пројектног предлога
6. Невладине организације - структура и финансирање
7. Социјално предузетништво као прилика за развој
8. Уметност за издаваштво
9. Решавање сукоба
10. Рад са медијима и комуникација са вама

Този доклад е създаден с финансовата подкрепа на Европейския съюз чрез Програма Interreg-IPA CBC Bulgaria-Serbia, CCI N 2014TC16I5CB007. Съдържанието на този доклад е отговорност единствено на Сдружение "Нов път" и по никакъв начин не отразява мнението на Европейския съюз или Управляващия орган на Програмата.